

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Εκπαιδευτική Πράξη»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά
κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της
Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση**

Πετρούλα Ε. Μαραβέλια

Επιβλέποντες: Καθηγήτρια Κλειώ Σγουροπούλου
Δρ. Χρήστος Τρούσσας

ΑΘΗΝΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2021

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Πετρούλα Ε. Μαραβέλια

A.M.: 19018

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ: Καθηγήτρια Κλειώ Σγουροπούλου
Δρ. Χρήστος Τρούσσας

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Καθηγήτρια Κλειώ Σγουροπούλου
Δρ. Χρήστος Τρούσσας
Καθηγήτρια Κυπαρισσία Παπανικολάου

Ιούλιος 2021

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

Α/Α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
	ΣΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΛΕΙΩ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
	ΤΡΟΥΣΣΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΔΡ.	
	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	

1. ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Μαραβέλια Πετρούλα Μαρία του Εμμανουήλ, με αριθμό μητρώου 19018, φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Εκπαιδευτική Πράξη του Τμήματος Μηχανικών Πληροφορικής και Υπολογιστών της Σχολής Μηχανικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο/Η Δηλών/ούσα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αλματώδης ανάπτυξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης τα καθιστά αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινότητας των ανθρώπων. Οι πολύπλευρες δυνατότητες τους θα ήταν αδύνατο να μην αξιοποιηθούν παιδαγωγικά από την εκπαιδευτική κοινότητα. Προκειμένου να διερευνηθεί ο αντίκτυπος της ενσωμάτωσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαιδευτική πράξη και ειδικότερα στη διδακτική μαθημάτων της Οικονομικής επιστήμης διενεργήθηκε και η παρούσα διπλωματική εργασία. Πιο συγκεκριμένα, για την εκπόνηση της έρευνας σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε ένα ψηφιακό μάθημα το οποίο φιλοξενήθηκε στην πλατφόρμα WordPress, και ενσωματώνει χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου, για τη διδασκαλία του μαθήματος Αρχές Μάρκετινγκ της Β΄ τάξης Επαγγελματικού Λυκείου. Μέσω του ψηφιακού μαθήματος που δημιουργήθηκε, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να εργαστούν σε ομάδες, να κοινοποιήσουν περιεχόμενο, να αλληλεπιδράσουν με το περιεχόμενο άλλων μέσω like και comment, όπως επίσης να αποστείλουν αιτήματα φιλίας σε άλλους χρήστες και να γίνουν μέλη ομάδων. Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός όπως αυτός αναλύθηκε και υλοποιήθηκε, στηρίχθηκε στη θεωρία του συμπεριφορισμού, του εποικοδομισμού και της συνεργατικής μάθησης με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Το περιβάλλον διεπαφής, το περιεχόμενο, η αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών και του συστήματος αλλά και η αλληλεπίδραση των χρηστών μεταξύ τους, όπως επίσης και τα αποτελέσματα, αξιολογήθηκαν από τους συμμετέχοντες με ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Ειδικότερα, τα ποσοτικά δεδομένα που συλλέχθηκαν επιβεβαιώνουν τη διεθνή βιβλιογραφία, σύμφωνα με την οποία η ένταξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαιδευτική πράξη αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο αυξάνοντας την κοινωνική αλληλεπίδραση αλλά και την επίδοση των μαθητών. Επιπλέον, σημειώνουν ότι η ενσωμάτωση θεωριών μάθησης στα κοινωνικά δίκτυα για την εκπαίδευση έχει σημαντικά παιδαγωγικά οφέλη.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: Εκπαιδευτική Τεχνολογία

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, συνεργατική μάθηση, ψηφιακό μάθημα, εκπαίδευση από απόσταση, οικονομική επιστήμη,

ABSTRACT

The rapid growth of social media renders them an integral part of people's daily lives. Their multifaceted potential is impossible not to be exploited pedagogically by the educational community. The main objective of this dissertation is to investigate the impact of the integration of social media in the educational practice and in particular in the teaching of Economics. More specifically, for the elaboration of the research, a digital course was designed, developed and hosted on the WordPress platform holding social networking characteristics for the teaching of the course "Principles of Marketing" in High School. Using this digital course, students have the opportunity to work in groups, share content, interact with the content of others through likes and comments, as well as send friend requests to other users and join groups. Educational design as it was analyzed and implemented was based on theory of behavior, constructivism and collaborative learning using a computer. The interface, the content, the interaction between the users and the system but also the interaction of the users with each other, as well as the outcomes, were evaluated at the end by the participants with encouraging results. In particular, the collected quantitative data confirm the related bibliography according to which the integration of social media in the educational practice is a novel approach increasing the social interaction and student performance. In addition, it needs to be noted that the integration of learning theories into social networks in education has significant pedagogical benefits.

SUBJECT AREA: Educational Technology

KEYWORDS: Social media, collaborative learning, digital course, distance education, economics,

*Αφιερωμένη στην οικογένειά μου
για την ανιδιοτελή υποστήριξή τους όλα αυτά τα χρόνια..*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος για τη στήριξη και τις γνώσεις που μας παρείχαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μας.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ την κα. Κλειώ Σγουροπούλου και τον κ. Χρήστο Τρούσσα για τη συνεργασία μας, για την πολύτιμη βοήθεια τους και την ουσιαστική τους καθοδήγηση κατά τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	10
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
1.1 Τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση	11
1.2 Τα κοινωνικά δίκτυα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	13
2.ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	14
3. ΕΡΕΥΝΑ	15
3.1 Είδος έρευνας	15
3.2 Πληθυσμός – Συμμετέχοντες έρευνας	15
3.3 Συλλογή και ανάλυση δεδομένων	16
3.4 Οργάνωση και χρονοδιάγραμμα έρευνας	17
3.5 Θέματα δεοντολογίας και περιορισμοί της έρευνας	19
4. ΤΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ WORDPRESS ΚΑΙ ΤΟ PLUGIN BUDDYPRESS	19
5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΟΣ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ	20
5.1 Θεωρητικό υπόβαθρο	20
5.2 Στόχοι εκπαιδευτικού σεναρίου	21
5.3 Ταυτότητα σεναρίου & Σκεπτικό δραστηριότητας.....	23
6. ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ	26
7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	31
7.1 Αξιολόγηση περιβάλλοντος εργασίας	35
7.2 Αξιολόγηση περιεχομένου	36
7.3Αξιολόγηση αλληλεπίδρασης με το σύστημα.....	37
7.3.1 Αξιολόγηση κοινωνικής αλληλεπίδρασης	38
7.4 Αξιολόγηση αποτελεσμάτων	40
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	41
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	42
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	43
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	48

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του Διιδρυματικού προγράμματος σπουδών "Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Εκπαιδευτική Πράξη" με απώτερο σκοπό να διερευνηθεί ο αντίκτυπος της ενσωμάτωσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη μαθησιακή διαδικασία. Ειδικότερα, η διδακτική αυτή προσέγγιση πραγματοποιήθηκε στο μάθημα Αρχές Μάρκετινγκ, ένα μάθημα εκ των βασικότερων της Οικονομικής επιστήμης καθώς έπειτα από μελέτη στην εγχώρια αλλά και διεθνή βιβλιογραφία διαπιστώθηκε πως δεν έχει ερευνηθεί σε βάθος σε σύγκριση με άλλους εκπαιδευτικούς τομείς.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει ριζικά την εμπειρία των χρηστών του διαδικτύου.

Σύμφωνα με τον Bruns (2008) ο Παγκόσμιος Ιστός έχει μετατραπεί άρδην, αλλάζοντας από αποθετήριο πληροφοριών, σε ένα περιβάλλον περισσότερο κοινωνικό, όπου οι χρήστες δεν είναι μόνο παθητικοί δέκτες ή ενεργοί θεριστές πληροφοριών, αλλά και δημιουργοί περιεχομένου.

Σε αυτό συνέβαλε η μετάβαση από το web 1.0 στο web 2.0. Ως εκ τούτου, ενώ η κοινωνική διάσταση του web 1.0 περιοριζόταν στη δυνατότητα των χρηστών να βλέπουν και να διαβάζουν ιστοσελίδες και να διαχειρίζονται τη γνώση που αποκτούν, χωρίς όμως να μπορούν να επιδράσουν στο περιεχόμενο της (Anastasiades, 2013), ο Παγκόσμιος Ιστός εξελίχθηκε παράλληλα με την αύξηση των χρηστών και παρατηρήθηκε η δημιουργία κατάλληλων εργαλείων που ενισχύουν τη συμμετοχή των χρηστών στην παραγωγή υλικού (Anderson, 2007; Troussas et al. 2020).

Το web 2.0 επιτρέπει στους χρήστες του διαδικτύου να δημιουργούν, να δημοσιεύουν και να ανταλλάσσουν περιεχόμενο (λ.χ. κείμενο, εικόνα κ.α.).

Μία τέτοια τεχνολογία όχι μόνο επιτρέπει την έκδοση και την περιήγηση του περιεχομένου στο Web, αλλά κυρίως ενθαρρύνει τη συνεργατική δημιουργία αυτών των περιεχομένων προωθώντας την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία μεταξύ των χρηστών (O' Reilly, 2005; Hwang et al. 2008; Troussas et al. 2021; Krouska et al 2020).

Σύμφωνα με τους Kaplan & Haenlein (2010) το Web 2.0 αποτελεί την ιδεολογική και τεχνολογική βάση, που επιτρέπει στο χρήστη να διαχειριστεί το περιεχόμενο που έχει δημιουργηθεί και μπορεί να θεωρηθεί ως το άθροισμα όλων των τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι κάνουν χρήση των κοινωνικών μέσων.

Τα κοινωνικά μέσα ορίζονται ως μία ομάδα εργαλείων και εφαρμογών η οποία βασίζεται και είναι διαθέσιμη μέσω του διαδικτύου.

Τα εργαλεία αυτά προέρχονται από την ευρύτερη έννοια του Web 2.0 και επιτρέπουν τη δημιουργία και το διαμοιρασμό περιεχομένου μεταξύ των χρηστών (Kaplan & Haenlein,2010).

Σύμφωνα με τον Zhang (2010), τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαχωρίζονται σε 7 κατηγορίες οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Ιστολόγια (Blogging / Micro – blogging)
- Κοινωνικά δίκτυα
- Κοινωνική σελιδοσήμανση (Social bookmarking)
- Συνεργατική συγγραφή (Collaborative authoring)
- Διαμοιρασμός πολυμέσων (Multimedia sharing)
- Τηλεδιασκέψεις (Web conference)
- Ειδησεογραφικοί διαδικτυακοί τόποι (News sites, social news)

Η κατηγοριοποίηση αυτή δεν είναι και η μόνη, καθώς και άλλοι ερευνητές έχουν προσπαθήσει να κατηγοριοποιήσουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ενδεικτικά, ο Owyang έχει προτείνει την κατηγοριοποίηση με βάση τις δυνατότητές τους, ενώ η Mirma Bard σύμφωνα με το πεδίο των επιχειρήσεων όπου και συνδέονται.

Ανεξάρτητα με το είδος της κατηγοριοποίησης, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν ένα δυναμικά αναπτυσσόμενο πεδίο το οποίο προσφέρει πολύπλευρες δυνατότητες σε όλους τους τομείς.

Οι δυνατότητες αυτές των κοινωνικών δικτύων θα ήταν αδύνατο να μην αξιοποιηθούν και από την εκπαιδευτική και επιστημονική κοινότητα. Η παιδαγωγική αξιοποίηση τους αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα το οποίο συνεχώς μελετάται και εξελίσσεται (Orphus & Abbit, 2009).

Όπως κάθε νέα εκπαιδευτική προσέγγιση, έτσι και η ενσωμάτωση των κοινωνικών δικτύων στη μαθησιακή διαδικασία έχει αποκτήσει τόσο υποστηρικτές όσο και αρνητές. Για το λόγο αυτό έχουν διεξαχθεί πολλές έρευνες με σκοπό να προσδιορίσουν, πώς επηρεάζεται η εκπαιδευτική διαδικασία, οι μαθητές αλλά και οι εκπαιδευτικοί από την ενσωμάτωση των κοινωνικών δικτύων στη διαδικασία της μάθησης. Οι έρευνες αυτές έχουν πραγματοποιηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό στο εξωτερικό αλλά και στην Ελλάδα με την ένταξη της νέας αυτής εκπαιδευτικής τεχνολογίας σε μαθήματα της θεωρητικής και της θετικής επιστήμης όπως επίσης και στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Η έλλειψη επιστημονικών πληροφοριών σχετικά με το πώς επηρεάζεται η μαθησιακή διαδικασία κατά την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής επιστήμης, αποτελεί και το έναυσμα για τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, σκοπός της οποίας είναι να διερευνήσει το πώς τα κοινωνικά δίκτυα επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία των μαθημάτων της οικονομικής κατεύθυνσης στη Μέση εκπαίδευση;

1.1 Τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις κοινωνικές διαστάσεις της μάθησης οδήγησε την εκπαιδευτική κοινότητα να εξετάσει την ενσωμάτωση των μέσω κοινωνικής δικτύωσης τόσο στη δια ζώσης όσο και στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Παρά την παγκόσμια ραγδαία αύξηση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για προσωπική χρήση, η ένταξη τους στην εκπαιδευτική πράξη πραγματοποιήθηκε με ιδιαίτερα αργό ρυθμό. Τροχοπέδη στην ένταξη τους στη μαθησιακή διαδικασία αποτέλεσαν οι απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών, πως η χρήση των μέσω κοινωνικής δικτύωσης θα αποπροσανατόλιζε τους μαθητές και θα τους απομάκρυνε από τον εκπαιδευτικό τους σκοπό. Ως αποτέλεσμα των αντιλήψεων αυτών πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα απαγόρευσαν τη χρήση του διαδικτύου και κατ' επέκταση τη χρήση των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης στους χώρους του σχολείου.

Εν έτη 2010 και ύστερα η εκπαιδευτική κοινότητα αναθεώρησε τις αποφάσεις που είχαν ληφθεί έναντι των μέσω κοινωνικής δικτύωσης και αποφάσισε να ενσωματώσει τη νέα αυτή τεχνολογία στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς τα προσφερόμενα οφέλη ήταν σαφώς περισσότερα από τα μειονεκτήματα. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Krouska et al. (2020) οι καθηγητές, αποκρίθηκαν, ότι οι τα Web 2.0 εργαλεία είναι πολύ εύκολα στη χρήση, έχοντας μια φιλική προς το χρήστη διεπαφή που τους επιτρέπει να εκμεταλλευτούν όλες τις δυνατότητες που παρέχονται από τα εργαλεία χωρίς δυσκολία, ενώ παράλληλα αποκρίθηκαν πως η τεχνολογία αυτή διευκολύνει την οργάνωση και την παράδοση των μαθημάτων τους στους μαθητές.

Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν στους μαθητές απεριόριστες δυνατότητες. Για το λόγο αυτό οι μαθητές άρχισαν να διδάσκονται και να αποκτούν νέες δεξιότητες για αυτή τη νέα και διαφορετική χρήση των μέσω κοινωνικής δικτύωσης. Προκειμένου να προσδιοριστούν οι δυνατότητες αυτές και να αξιοποιηθούν στο έπακρο πραγματοποιήθηκαν πολλές μελέτες, ως επί το πλείστον στο εξωτερικό αλλά και στην Ελλάδα. Οι μελέτες αυτές αφορούν την ενσωμάτωση των μέσω κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαιδευτική πράξη είτε πρόκειται για δια ζώσης, είτε για εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μελετώντας το περιεχόμενο των μελετών που διεξήχθησαν επί του θέματος διαπιστώνεται πως έχουν ως επίκεντρο τη διδασκαλία θεωρητικών και θετικών

μαθημάτων όπως επίσης και την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Οι έρευνες με εφαρμογή της νέα αυτής εκπαιδευτικής μεθόδου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης διαπιστώνεται πως είναι περιορισμένες, ειδικά από την ελληνική ερευνητική κοινότητα.

1.2 Τα κοινωνικά δίκτυα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ο όρος εξ αποστάσεως εκπαίδευση, χρησιμοποιείται για να περιγράψει μία εκπαιδευτική διαδικασία, στην οποία ο εκπαιδευτής βρίσκεται μακριά σε απόσταση και σε χρόνο από τον εκπαιδευόμενο (Peratton, 1988). Μάλιστα, η τεχνολογία διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην εκπαιδευτική αυτή διαδικασία (Kentnor, 2015).

Αποτελεί κοινό τόπο πως τα κοινωνικά δίκτυα δύνανται να ενσωματωθούν ανεμπόδιστα στη μαθησιακή διαδικασία όταν αυτή πραγματοποιείται από απόσταση. Η αξία της ενσωμάτωσης τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση βασίζεται στη μετάβαση από την πατροπαράδοτη δασκαλοκεντρική διδασκαλία στη διδασκαλία με επίκεντρο το μαθητή. Αφενός, ο ρόλος του διδάσκοντα εξ αποστάσεως πρέπει να είναι πολυδιάστατος, καθώς αποτελεί ταυτόχρονα εμπυχωτή και συντονιστή ποικίλων διεργασιών μάθησης. Ο διδάσκοντας εξ αποστάσεως οφείλει να υποστηρίζει το διδακτικό υλικό και να είναι υπεύθυνος για την ενεργοποίηση του διδασκόμενου του, να λειτουργεί αυτόνομα προς μία εφευρετική πορεία αυτο-μόρφωσης (Παπαδημητρίου & Λιοναράκης, 2010). Αφετέρου, παρά το γεγονός ότι η εκπαιδευτική διαδικασία είναι κατευθυνόμενη από τον διδάσκοντα, ο διδασκόμενος είναι αυτός που ελέγχει το ρυθμό της εκπαίδευσης και ουσιαστικά μαθαίνει πώς να μαθαίνει μέσα από διαδικασίες ενεργητικής κατάκτησης της γνώσης (Μουζάκης, 2006). Η μάθηση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση στηρίζεται στην αλληλεπίδραση, τόσο με το περιεχόμενο της διδασκαλίας όσο και με τους άλλους ανθρώπους (Farajollahi & Zarifsanaye, 2012; Krouska et al. 2019; Troussas et al. 2020; Parakostas et al. 2021). Μία πλατφόρμα εκπαίδευσης από απόσταση με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου προωθεί την κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ διδασκόντων και διδασκόμενων αλλά και των διδασκόμενων μεταξύ τους. Ειδικότερα, οι διδασκόμενοι έχουν τη δυνατότητα να εκφραστούν κάνοντας χρήση της αντίδρασης like ή να κοινοποιήσουν ένα σχόλιο στην δημοσίευση άλλων. Επίσης, δύνανται να επικοινωνούν είτε με τη χρήση προσωπικών μηνυμάτων, είτε μέσω της δημιουργίας ομάδων για συμμετοχή περισσότερων των δύο ατόμων. Η έμφαση που δίνεται στην επικοινωνία μεταξύ των διδασκόμενων προωθεί παράλληλα την συλλογική μάθηση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας. Σύμφωνα με τους Giannakas et al. (2021) μία τέτοια προσέγγιση μπορεί να είναι δυναμικά ένα ισχυρό εργαλείο για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών, δεδομένου ότι χαρακτηρίζεται από την ανταλλαγή και κατασκευή γνώσεων μεταξύ των συμμετεχόντων με τη χρήση τεχνολογικών μέσων, ως τον κύριο τρόπο συνεργασίας τους .

Προκειμένου να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δυνατότητες που προσφέρουν τα κοινωνικά δίκτυα και η διαδικασία της μάθησης να εμπλέκει ενεργά τον εκπαιδευόμενο και να φιλικότερη προς αυτόν, η συγγραφή του εκπαιδευτικού υλικού ακολουθεί τους κανόνες συγγραφής εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση από απόσταση. Ως εκ τούτου το αναρτηθέν υλικό περιλαμβάνει οδηγό μελέτης και σχετικό χρονοδιάγραμμα, σαφείς διατυπωμένους στόχους και προσδοκώμενα αποτελέσματα, διευκρινιστικά κείμενα, δραστηριότητες και ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, καθώς και τη σχετική ανατροφοδότηση, τελική αξιολόγηση αλλά και έλεγχο επίτευξης μαθησιακών

αποτελεσμάτων. Το υλικό επίσης έχει επιμεληθεί ως προς την γλωσσική έκφραση και την αισθητική του με στόχο να έχει φιλικό προς τον εκπαιδευόμενο ύφος. Τέλος, εξασφαλίζεται η ευχέρεια πρόσβασης σε αυτό.

2. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η διεθνής βιβλιογραφία, στην οποία εντοπίζεται πως έχει δημοσιευθεί πλήθος αντίστοιχων ερευνών, με στόχο την αποσαφήνιση του πως επηρεάζεται η μαθησιακή διαδικασία από τη ένταξη των κοινωνικών δικτύων σε αυτήν, κρίθηκε αναγκαίο να μελετηθεί καθώς αποτελεί και το θεωρητικό υπόβαθρο της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Τα ευρήματα των ερευνών που έχουν δημοσιευθεί είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά.

Ειδικότερα σύμφωνα με την έρευνα του Jan Wiid (2013) οι μαθητές αντιλαμβάνονται τα κοινωνικά δίκτυα ως ένα χρήσιμο εργαλείο της μαθησιακής διαδικασίας λόγω της ευχρηστίας τους και της εύκολης πρόσβασης σε αυτά. Την έρευνα αυτή επιβεβαιώνουν τα ευρήματα της έρευνας των Tur & Marin (2014) σύμφωνα με τους οποίους το 71,7% των συμμετεχόντων παρακινήθηκαν μέσω της χρήσης των κοινωνικών δικτύων και είχαν ενεργητικότερο ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία, το 84,9% θεώρησε τη μαθησιακή διαδικασία περισσότερο διασκεδαστική, ενώ το 96,3% δήλωσε πως απέκτησε μία νέα αντίληψη για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αντίστοιχα ευρήματα ανέδειξε και η έρευνα των Troussa et al. (2021) σύμφωνα με τους οποίους, η θέση των μαθητών απέναντι στο κοινωνικό δίκτυο το οποίο αξιοποίησαν για εκπαιδευτικούς σκοπούς βελτιώθηκε σημαντικά, ενώ παράλληλα το επίπεδο γνώσης τους αναβαθμίστηκε καθώς επιτεύχθηκαν όλοι οι διδακτικοί στόχοι που είχαν τεθεί. Εξίσου ενθαρρυντικά ήταν και τα ευρήματα των Sakkir, Rahman & Salija (2016) σύμφωνα με το δείγμα των οποίων το 95,24 % των μαθητών διαθέτουν λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενώ το 76,19% τα χρησιμοποιεί και για εκπαιδευτικούς λόγους πέραν της προσωπικής χρήσης καθώς αυξάνουν τις μαθησιακές επιδόσεις τους ενώ παράλληλα αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες. Συν τοις άλλοις, από την έρευνα των Diyana et al. (2017) προκύπτει πως οι μαθητές είναι περισσότερο ενεργητικοί, καθώς τα κοινωνικά δίκτυα τους προσφέρουν ασφάλεια, νιώθουν περισσότερο κοινωνικοί και περισσότερο τολμηροί ως προς το να εκφράσουν τις απόψεις τους δημόσια.

Ειδικότερα για την ενσωμάτωση των κοινωνικών δικτύων σε μαθήματα της οικονομικής επιστήμης, ενδιαφέροντα είναι τα αποτελέσματα των Al-Bahrani, Patel & Sheridan (2015), όπου πραγματοποίησαν αντίστοιχη έρευνα, με κύριο ερευνητικό ερώτημα να διερευνηθούν οι απόψεις των σπουδαστών Οικονομικών επιστημών για την ενσωμάτωση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε μαθήματα οικονομικού περιεχομένου. Τα αποτελέσματα της έρευνας τους ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά καθώς το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος αποφανθεί, πως η μαθησιακή διαδικασία πρόκειται να καταστεί περισσότερο ελκυστική και η εκπαιδευτική εμπειρία τους θα είναι βελτιωμένη και ως εκ τούτου είναι θετικοί απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως εκπαιδευτικό μέσο.

Στην αντίπερα όχθη τα ευρήματα των ιδίων ερευνητών από τη μελέτη τους εν έτη 2017 σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών μαθημάτων της Οικονομικής επιστήμης αποπνέει την αρνητική αντίληψη αυτών προς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ειδικότερα, διαπιστώνεται πως η χρήση των μέσω κοινωνικής δικτύωσης δεν γίνεται για άμεσα εκπαιδευτικούς σκοπούς. Κατά τους συγγραφείς η αποφυγή της χρήσης τους

οφείλεται στη μη εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και κατ' επέκταση με την αδυναμία αξιοποίησης τους για την εκπαιδευτική διαδικασία.

3. ΕΡΕΥΝΑ

Στο κεφάλαιο αυτό πρόκειται να αναλυθεί η ερευνητική διαδικασία που ακολουθήθηκε στα πλαίσια της διπλωματικής αυτής εργασίας. Όπως έχει ήδη αναφερθεί σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση του πώς η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία των μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση. Ως εκ τούτου τέθηκαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Το περιβάλλον εργασίας του κοινωνικού δικτύου επηρεάζει τη μαθησιακή διαδικασία;
- Το πλαίσιο χρήσης του κοινωνικού δικτύου επηρεάζει τη μαθησιακή διαδικασία;
- Η αλληλεπίδραση των μαθητών με το κοινωνικό δίκτυο αλλά και η μεταξύ τους αλληλεπίδραση επηρεάζει τη μαθησιακή διαδικασία;
- Οι στάσεις και οι απόψεις των μαθητών απέναντι στα μαθήματα της Οικονομικής Επιστήμης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσής επηρεάζονται από την εκπαιδευτική αξιοποίηση του κοινωνικού δικτύου;

Προς απάντηση των ανωτέρω ερευνητικών ερωτημάτων πραγματοποιήθηκε μία σειρά ενεργειών όπου και αποτελούν τη μεθοδολογία της έρευνας.

3.1 Είδος έρευνας

Για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιλέχθηκε η ποσοτική μέθοδος έρευνας. Η επιλογή αυτή βασίστηκε στο γεγονός πως στόχος της έρευνας είναι να συλλεχθούν αριθμητικά δεδομένα μέσω των οποίων θα βρεθεί η σχέση μεταξύ των κοινωνικών δικτύων και της διδακτικής των Οικονομικών και θα μελετηθεί το πώς επηρεάζεται η διδασκαλία μαθημάτων της οικονομικής επιστήμης από την ενσωμάτωση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε αυτήν.

3.2 Πληθυσμός – Συμμετέχοντες στην έρευνας

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας και καθώς η ερευνήτρια μέσω του δείγματος στόχευε στην ικανοποίηση εξειδικευμένων αναγκών, η δειγματοληψία χαρακτηρίζεται ως μη τυχαία. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της έρευνας σύμφωνα με τα κριτήρια της ερευνήτριας είναι μαθητές της Β' Επαγγελματικού Λυκείου, οι οποίοι διδάσκονται το μάθημα Αρχές Μάρκετινγκ στον τομέα Διοίκησης και Οικονομίας. Για την εύρεση του συγκεκριμένου δείγματος, ακολουθήθηκε αρχικά σκόπιμη δειγματοληψία με το αρχικό δείγμα να βρίσκεται στο οικείο περιβάλλον της ερευνήτριας και στη συνέχεια μέσω δειγματοληψίας χιονοστιβάδα το αρχικό δείγμα χρησιμοποιήθηκε ως μέσω εντοπισμού δείγματος αντίστοιχων χαρακτηριστικών δίνοντας στην ερευνήτρια τα στοιχεία και ως εκ τούτου πρόσβαση σε αυτό.

Το συνολικό δείγμα αποτέλεσαν έντεκα μαθητές από διαφορετικά σχολεία της επικράτειας, με το μεγαλύτερο μέρος αυτού να εντοπίζεται στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

3.3 Συλλογή και Ανάλυση δεδομένων

Ως μέσο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο. Ειδικότερα σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο αποκλειστικά και μόνο για το σκοπό της παρούσας διπλωματικής εργασίας το οποίο είναι ανώνυμο και περιλαμβάνει στο σύνολο του 18 ερωτήσεις. Η κατασκευή του ερωτηματολογίου βασίστηκε στο πλαίσιο διενέργειας αξιολογήσεων Content, Interactions and Outcomes (CIAO!) (Jones et al., 1999). Το πλαίσιο CIAO! θεωρήθηκε ως το καταλληλότερο προς χρήση για το σκοπό της έρευνας καθώς επικεντρώνεται στην αξιολόγηση της εμπειρίας του μαθητή από τη χρήση εκπαιδευτικής ψηφιακής τεχνολογίας περιλαμβάνοντας τρεις διαστάσεις: α) το περιεχόμενο, β) την αλληλεπίδραση και γ) τα αποτελέσματα. Ειδικότερα οι τρεις αυτές διαστάσεις εξετάζουν τα ακόλουθα:

Ο άξονας περιεχόμενο εξετάζει το πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο χρησιμοποιείται η ψηφιακή τεχνολογία σε ένα μάθημα όπως, ποιος, πότε και από πού θα την χρησιμοποιήσει, ποιοι οι στόχοι του σχεδιαστή και αν αποκτώνται με τη χρήση αυτής, αλλά και πως παρουσιάζεται η ψηφιακή τεχνολογία.

Ο άξονας αλληλεπίδραση εξετάζει τα δεδομένα που συλλέγονται από την αλληλεπίδραση των μαθητών με το εκπαιδευτικό λογισμικό αλλά και την αλληλεπίδραση που αναπτύσσεται μεταξύ τους με τη χρήση αυτού.

Τέλος, ο άξονας αποτελέσματα εξετάζει τα μαθησιακά αποτελέσματα με σκοπό την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος. Εξετάζει επίσης, τις αλλαγές στις στάσεις και τις αντιλήψεις των μαθητών από τη χρήση του λογισμικού.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, το ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε είναι πλήρως ευθυγραμμισμένο με τις διαστάσεις του πλαισίου CIAO!. Το ερωτηματολόγιο δόθηκε στους μαθητές με την ολοκλήρωση του ψηφιακού μαθήματος και απαντήθηκε από αυτούς ανώνυμα. Οι ερωτήσεις που συμπεριλήφθηκαν ήταν στο σύνολό τους 18 και ήταν ερωτήσεις κλειστού οι οποίες και απαντώνται σε επταβάθμια κλίμακα Likert με τον αριθμό 1 να αντιπροσωπεύει την απάντηση διαφωνώ απόλυτα ενώ τον αριθμό 7 να αντιπροσωπεύει την απάντηση συμφωνώ απόλυτα.

Ειδικότερα συμπεριλήφθηκαν

- 5 διερευνητικές ερωτήσεις σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου από τους μαθητές
- 2 ερωτήσεις σχετικά με το περιβάλλον εργασίας
- 3 ερωτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο,
- 6 ερωτήσεις σχετικά με την αλληλεπίδραση,
- 3 ερωτήσεις σχετικά με τα αποτελέσματα

Τα ερωτηματολόγια δημιουργήθηκαν μέσω google forms απ' όπου και συλλέχθηκαν τα κατάλληλα στατιστικά στοιχεία με σκοπό να γίνει περιγραφική ανάλυση των δεδομένων με τη χρήση διαγραμμάτων στο αντίστοιχο κεφάλαιο με τα αποτελέσματα της έρευνας.

3.4 Οργάνωση και χρονοδιάγραμμα έρευνας

Η έρευνα σχεδιάστηκε και προγραμματίστηκε με σκοπό να υλοποιηθεί σε χρονικό διάστημα 6 μηνών. Ειδικότερα οι διαδικασίες που έπρεπε να ολοκληρωθούν για την υλοποίηση αυτής είναι οι ακόλουθες:

- Συλλογή και μελέτη βιβλιογραφίας
- Οριστικοποίηση μεθοδολογίας
- Δημιουργία Project στο WordPress
- Πρακτική στο WordPress
- Συγκέντρωση δεδομένων
- Ανάλυση δεδομένων
- Συγγραφή μελέτης

Παρακάτω ακολουθεί ένα διάγραμμα Gantt στο οποίο αναγράφονται αναλυτικά τα στάδια της έρευνας αλλά και το χρονικό διάστημα στο οποίο είχε οριστεί και ολοκληρώθηκε κάθε ένα από αυτά.

Πίνακας 1: Χρονοδιάγραμμα έρευνας

	1ος μήνας	2ος μήνας	3ος Μήνας	4ος μήνας	5ος μήνας	6ος μήνας
Συλλογή και μελέτη βιβλιογραφίας						
Οριστικοποίηση μεθοδολογίας						
Δημιουργία project στο WordPress						
Πρακτική στο WordPress						
Συγκέντρωση δεδομένων						
Ανάλυση δεδομένων						
Συγγραφή μελέτης						

3.5 Θέματα δεοντολογίας και περιορισμοί της έρευνας

Για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας έχουν ληφθεί υπόψη όλες οι ηθικές κατευθυντήριες γραμμές όπως αυτές επισημαίνονται στη διεθνή βιβλιογραφία. Τα βήματα που ακολουθήθηκαν είναι τα ακόλουθα:

Οι αρχικοί συμμετέχοντες της έρευνας εντοπίστηκαν στο προσωπικό περιβάλλον της ερευνήτριας. Εφόσον, προσεγγίστηκαν όλοι οι συμμετέχοντες της έρευνας και λόγω του ότι είναι ανήλικοι όντας μαθητές λυκείου, για τη συμμετοχή τους υπήρξε αρχικά τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς και τους κηδεμόνες αυτών με στόχο την ενημέρωσή τους σχετικά με τη θεματολογία και το σκοπό της έρευνας. Εφόσον δόθηκε η αρχική έγκριση για τη συμμετοχή των μαθητών στην έρευνα, στάλθηκε στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο των γονέων και των κηδεμόνων μία αίτηση αντίστοιχου περιεχομένου προκειμένου η έγκρισή τους να δοθεί και σε γραπτή μορφή.

Οι συμμετέχοντες της έρευνας ενημερώθηκαν εξ αρχής για τη διαδικασία την οποία έπρεπε να ακολουθήσουν και ενημερώθηκαν επίσης πως είχαν το δικαίωμα να εγκαταλείψουν την έρευνα εάν και εφόσον το επιθυμούσαν.

Τέλος, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τη διασφάλιση των προσωπικών τους δεδομένων. Ως εκ τούτου όλοι οι συμμετέχοντες χρησιμοποίησαν το πραγματικό τους ονοματεπώνυμο κατά τη διάρκεια του project, το οποίο όμως μετατράπηκε σε ψευδώνυμο για την τελική παρουσίαση με χρήση φωτογραφικών στιγμιότυπων από την πλατφόρμα του project για ακαδημαϊκούς σκοπούς, όπως επίσης διαγράφηκαν και οι φωτογραφίες που είχαν κοινοποιήσει.

Κατά την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας προέκυψαν σημαντικοί περιορισμοί οι οποίοι και είναι οι ακόλουθοι. Ο πρώτος περιορισμός αφορά το δείγμα των συμμετεχόντων το οποίο απαρτίζεται εξ ολοκλήρου από μαθητές. Καθώς όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ενσωμάτωση των κοινωνικών δικτύων στη μαθησιακή διαδικασία βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο όσον αφορά το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό να διερευνηθούν και οι απόψεις των καθηγητών επί του θέματος. Ένας δεύτερος περιορισμός επίσης σχετικός με το δείγμα και τη μεθοδολογική προσέγγιση είναι το πλήθος των συμμετεχόντων το οποίο λόγω του ότι ο μεθοδολογικός σχεδιασμός βασίζεται κυρίως στην ποσοτική έρευνα και τη γενίκευση είναι περιορισμένο. Ως εκ τούτου θα ήταν προτιμότερο το δείγμα να είναι μεγαλύτερο. Τέλος, η απόσταση μεταξύ της ερευνήτριας και των συμμετεχόντων προκάλεσε αναβολές, οι οποίες αναδιοργάνωσαν τον αρχικό προγραμματισμό της έρευνας χωρίς όμως αυτό να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην εκπόνηση αυτής.

4. Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ WORDPRESS ΚΑΙ ΤΟ PLUGIN BUDDYPRESS

Το WordPress είναι ένα ελεύθερο και ανοιχτού κώδικα λογισμικό το οποίο χρησιμοποιείται συχνά ως content management system. Είναι γραμμένο σε PHP και MySQL. Παρέχει στους χρήστες ένα εύχρηστο και εύκολα προσβάσιμο περιβάλλον, το οποίο δύνανται να διαμορφώσουν, ως προς τα γραφικά, χωρίς να χρειάζεται να επεξεργαστούν κώδικα PHP ή HTML .

Το WordPress διαθέτει ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών το οποίο επεκτείνεται με την εγκατάσταση των διαθέσιμων plugins μέρος των οποίων διατίθεται δωρεάν και μέρος των οποίων διατίθεται επί πληρωμή.

Στην κατηγορία των δωρεάν plugin ανήκει το buddypress, η χρήση του οποίου προσφέρει στους χρήστες τη δημιουργία ολοκληρωμένης διαδικτυακής κοινότητας. Ειδικότερα το buddypress διαθέτει κοινά χαρακτηριστικά με ένα από τα πιο δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα παγκοσμίως. Οι χρήστες είναι σε θέση να δημιουργήσουν και να επεξεργαστούν το προσωπικό τους προφίλ κοινοποιώντας πληροφορίες αλλά και φωτογραφίες, είναι σε θέση να αποστείλουν αιτήματα φιλίας σε άλλους χρήστες του ιστότοπου, να δημιουργήσουν ομάδες, να αντιδράσουν με like στο δημοσιευμένο υλικό αλλά και να το σχολιάσουν όπως επίσης να αναρτήσουν οι ίδιοι υλικό στην πλατφόρμα. Με το συνδυασμό του WordPress και του BuddyPress αυξάνεται η κοινωνική αλληλεπίδραση των χρηστών του ιστότοπου.

Τα χαρακτηριστικά αυτά του λογισμικού το καθιστούν ως ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς και ειδικότερα για ανάπτυξη ψηφιακών μαθημάτων τα οποία διενεργούνται από απόσταση. Η ευχρηστία του είναι ένα ακόμα χαρακτηριστικό το οποίο το καθιστά κύρια επιλογή των εκπαιδευτικών που στοχεύουν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον συνεργατικής μάθησης. Όπως αναφέρεται και από τους Troussas et al. (2020) οι χρήστες των εργαλείων συγγραφής e-learning είναι εκπαιδευτές και καθηγητές, που δεν χρειάζονται πραγματικά τεχνικές δεξιότητες προγραμματισμού για να χρησιμοποιήσουν τα συστήματα τεχνολογίας μάθησης. Πράγματι, τα εργαλεία δημιουργίας ηλεκτρονικής μάθησης είναι γενικά προ-αναπτυγμένα και προσφέρουν μια ισχυρή διεπαφή που είναι έτοιμη για χρήση και διαθέτει πολυμέσα και λειτουργίες τις οποίες ο χρήστης μπορεί εύκολα να διαχειριστεί για να προσφέρει στους μαθητές μια επαρκώς παιδαγωγικά μαθησιακή εμπειρία. Οι πολύπλευρες δυνατότητες του λογισμικού WordPress και των plugins όπου αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία του ψηφιακού μαθήματος Αρχές Μάρκετινγκ θα παρουσιαστούν ενδελεχώς στο κεφάλαιο 6, όπου και θα γίνει η παρουσίαση του ψηφιακού μαθήματος Αρχές Μάρκετινγκ .

5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΟΣ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

5.1 Θεωρητικό υπόβαθρο

Το εκπαιδευτικό σενάριο όπου και συγγράφηκε για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας έχει ως βάση τη θεωρία του συμπεριφορισμού, τη θεωρία του εποικοδομισμού, και τη θεωρία της συνεργατικής μάθησης με την υποστήριξη του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Οι θεωρίες αυτές επιλέχθηκαν ως βάση, καθώς τα χαρακτηριστικά τους συνέβαλαν στη συγγραφή ενός ολοκληρωμένου, δομημένου εκπαιδευτικού σεναρίου για εφαρμογή από απόσταση.

Ειδικότερα η συμπεριφοριστική θεωρία έχει τις ρίζες της στις έρευνες των Edward Thorndike (1913) και του Ivan Pavlov (1927). Σύμφωνα με τους θεμελιωτές της συμπεριφοριστικής θεωρίας, η μάθηση και η γνώση είναι αποτέλεσμα συνάρτησης των ερεθισμάτων που δέχεται ένα άτομο από το περιβάλλον του αλλά και των αντιδράσεων του στα ερεθίσματα αυτά. Ο συμπεριφορισμός έχει ιδιαίτερη επιρροή στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς συνέβαλε στην οργάνωση αυτής με σταδιακή και ιεραρχικά δομημένη παροχή πληροφοριών προς τον εκπαιδευόμενο, όπως επίσης με σαφή διατύπωση παιδαγωγικών και μαθησιακών στόχων.

Ως προς την θεωρία του εποικοδομισμού, κύριοι θεμελιωτές της υπήρξαν οι John Dewey, Jean Piaget, Jerome Bruner και Seymour Papert. Σύμφωνα με αυτούς βασικό

μότο το εποικοδομισμού για την εκπαίδευση, είναι ο ενεργός ρόλος του μαθητή ως δημιουργού της ίδιας του της γνώσης. Δύο σημαντικά μοντέλα του εποικοδομισμού είναι η διερευνητική μάθηση, όπου ο μαθητής αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων κάνοντας συνήθως χρήση λογισμικών τύπου προσομοίωσης και η μάθηση με ανάπτυξη έργου, όπου οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες ώστε να οικοδομήσουν τη γνώση μέσα από την ανάπτυξη έργου και δραστηριοτήτων με τη χρήση ή μη ψηφιακής τεχνολογίας.

Τέλος, η συνεργατική μάθηση και η αξιολόγηση των μαθησιακών της αποτελεσμάτων άρχισε να ερευνάται περί το 1940 από τον M. Deutch και συνεχίστηκε από τους D. Johnson, R. Johnson και E. Aronson. Σύμφωνα με αυτούς μέσα από τη συνεργασία η μαθητική ομάδα αναπτύσσει δυναμικό ρόλο και μεγιστοποιεί τα μαθησιακά της επίδοσης. Όπως έχει αναφέρει και ο Lev Vygotsky, όταν οι μαθητές λειτουργούν ως πρότυπα και παρατηρούν ο ένας τον άλλο, διδάσκουν όχι μόνο δεξιότητες, αλλά βιώνουν επίσης μεγαλύτερη αυτοαποτελεσματικότητα για τη μάθηση. Σύμφωνα με την εκπαιδευτική κοινότητα και τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί, όταν η συνεργατική δραστηριότητα συνδυάζεται με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή προσφέρει στους μαθητές την καλλιέργεια ανώτερων νοητικών δεξιοτήτων, καθώς η εξέλιξη των τεχνολογιών τη πληροφορίας επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην εκπαιδευτική πράξη με ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα. .

Λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές αρχές κάθε θεωρίας από τις προαναφερθείσες, ο παρών εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο σύνολό του έχει σαφείς παιδαγωγικούς και μαθησιακούς στόχους, παρέχει στους εκπαιδευόμενους ιεραρχικά δομημένο εκπαιδευτικό υλικό, στοχεύει στην ενεργή εμπλοκή των εκπαιδευόμενων για τη δημιουργία της γνώσης από τους ίδιους μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν τα μέλη των ομάδων.

Εξίσου πολύ σημαντικό να σημειωθεί πως ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός περιλαμβάνει δραστηριότητες εξατομικευμένης μάθησης βάσει των αναγκών, και των ενδιαφερόντων των εκπαιδευομένων. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι δραστηριότητες του σχεδιασμού είναι δομημένες ώστε οι εκπαιδευόμενοι να ανταποκριθούν στη μαθησιακή διαδικασία έχοντας στη διάθεσή τους ένα δεδομένο μάθημα, τον ίδιο τύπο της διδασκαλίας, τις ίδιες εργασίες, και τις ίδιες αξιολογήσεις με μικρή διακύμανση ή τροποποίηση από ομάδα σε ομάδα.

Τέλος, καθώς το ψηφιακό μάθημα πραγματοποιείται από απόσταση το εκπαιδευτικό υλικό το οποίο έχουν στη διάθεσή τους οι μαθητές περιλαμβάνει οδηγό μελέτης και σχετικό χρονοδιάγραμμα, σαφείς διατυπωμένους στόχους και προσδοκώμενα αποτελέσματα, διευκρινιστικά κείμενα, δραστηριότητες και ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, καθώς και τη σχετική ανατροφοδότηση, τελική αξιολόγηση αλλά και έλεγχο επίτευξης μαθησιακών αποτελεσμάτων. Το υλικό επίσης έχει επιμεληθεί ως προς την γλωσσική έκφραση και την αισθητική του με στόχο να έχει φιλικό προς τον εκπαιδευόμενο ύφος. Τέλος, εξασφαλίζεται η ευχέρεια πρόσβασης σε αυτό.

5.2 Στόχοι εκπαιδευτικού σεναρίου

Ως αποτέλεσμα του ψηφιακού μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να εκτελούν συμπεριφορές και ενέργειες μετρήσιμες και παρατηρήσιμες. Οι συμπεριφορές και οι ενέργειες αυτές αποτελούν και τους μαθησιακούς στόχους, που θα αποκτηθούν με την υλοποίηση του εκπαιδευτικού σεναρίου. Οι στόχοι αυτοί διακρίνονται από την

αναθεωρημένη ταξινόμια του Benjamin Bloom σε γνωστικούς. Οι γνωστικοί στόχοι αφορούν τις διεργασίες γνώσεις που κατακτούν οι εκπαιδευόμενοι. Ειδικότερα οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε ικανοί:

- Να συσχετίζουν την επίδραση του περιβάλλοντος με την καταναλωτική συμπεριφορά του ατόμου, Γνωστικός τομέας – Καταλαβαίνω
- Να εξηγούν τον τρόπο αποδοχής του προϊόντος από τους καταναλωτές, Γνωστικός τομέας – Καταλαβαίνω
- Να διακρίνουν τους στόχους μίας επιχείρησης που επηρεάζουν την τιμολογιακή πολιτικής της, Γνωστικός τομέας – Αναλύω
- Να περιγράφουν τους παράγοντες εκλογής δικτύων, Γνωστικός τομέας – Θυμάμαι
- Να σχεδιάζουν το πρόγραμμα προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών και να καταγράφουν τις διαφορές αυτών, Γνωστικός τομέας – Εφαρμόζω
- Να δημιουργούν τη δική τους στατική και κινούμενη διαφήμιση με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, Γνωστικός τομέας – Δημιουργώ

5.3 Ταυτότητα σεναρίου & Σκεπτικό δραστηριότητας

1. Τίτλος: Project Αρχές Μάρκετινγκ
2. Βαθμίδα: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
3. Τμήμα: Β' Επαγγελματικού Λυκείου
4. Γνωστική Περιοχή : Οικονομία & Διοίκηση – Αρχές Μάρκετινγκ
5. Θέμα: Συμπεριφορά του καταναλωτή, Προϊόν, Τιμή και Τιμολογιακή πολιτική, Διανομή & Προώθηση
6. Εκτιμώμενη διάρκεια: 45 ημέρες

Κύριος στόχος του εκπαιδευτικού σχεδιασμού είναι οι μαθητές να μελετήσουν το εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο έχουν ήδη διδαχθεί και στο σχολείο και στη συνέχεια χωρισμένοι σε ομάδες να εμπλακούν σε δραστηριότητες που αφορούν το Μάρκετινγκ, το οποίο είναι ένα από τα βασικά μαθήματα της Οικονομικής Επιστήμης, εργαζόμενοι στην πλατφόρμα WordPress όπου και φιλοξενεί το ψηφιακό μάθημα. Το εκπαιδευτικό σενάριο το οποίο σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας και έχει ως στόχο την ενεργή εμπλοκή των μαθητών της Β' Επαγγελματικού Λυκείου με μαθήματα της Οικονομικής επιστήμης, αξιοποιεί ως μέθοδο διδασκαλίας την εκπαίδευση από απόσταση με τη χρήση πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου.

Η πρόσθετη παιδαγωγική αξία του σχεδιασμού βασίζεται στο ότι μελετάται η διδασκαλία μαθημάτων οικονομικού περιεχομένου με τη χρήση κοινωνικών δικτύων από απόσταση, καθώς στην ελληνική ερευνητική εκπαιδευτική κοινότητα εντοπίζεται έλλειψη ερευνητικών δεδομένων επι του θέματος. Ως εκ τούτου, η δημιουργία και η ανάπτυξη του παρόντος ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού στηρίχθηκε στις αρχές σχεδίασης εξ αποστάσεως υλικού, όπως αυτό αναφέρθηκε στην παράγραφο 1.2.

Το εκπαιδευτικό υλικό αναρτήθηκε στην πλατφόρμα WordPress στην οποία εγκαταστάθηκε το plugin BuddyPress προκειμένου να αποκτήσει χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου.

Όπως αναφέρεται και στο άρθρο των Troussas et al. (2020) η διαδικασία αξιολόγησης είναι απαραίτητη για τον κύκλο ζωής του λογισμικού ώστε να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων του συστήματος, να αναλυθεί η αποτελεσματικότητά του και να εντοπιστούν τομείς βελτίωσης. Ως εκ τούτου με τη λήξη του μαθήματος, οι μαθητές κλήθηκαν να αξιολογήσουν με βάση τρεις άξονες οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι σύμφωνα με το πλαίσιο CIAO!:

- α) το περιεχόμενο ,
- β) η αλληλεπίδραση και
- γ) τα αποτελέσματα

Ειδικότερα ως προς το εκπαιδευτικό σενάριο η ροή των δραστηριοτήτων είναι η ακόλουθη:

Πριν την έναρξη του ψηφιακού μαθήματος οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα σύντομο ερωτηματολόγιο δέκα ερωτήσεων με σκοπό να διερευνηθούν τα ενδιαφέροντά τους, οι εκπαιδευτικές τους ανάγκες αλλά και οι δυνατότητες τους. Οι απαντήσεις που έδωσαν αποτέλεσαν οδηγό για τον εκπαιδευτικό καθώς σύμφωνα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες των μαθητών σχεδιάστηκε το εκπαιδευτικό υλικό και οι δραστηριότητες του ψηφιακού μαθήματος. Παράλληλα οι μαθητές αξιοποιώντας τις λειτουργίες της εκπαιδευτικής πλατφόρμας για κοινωνική αλληλεπίδραση κλήθηκαν να δημιουργήσουν το προσωπικό τους προφίλ και να κοινοποιήσουν περιεχόμενο έτσι ώστε να δίνουν τη δυνατότητα στους άλλους χρήστες του ψηφιακού μαθήματος να τους “γνωρίσουν” μέσα από μία επίσκεψη στο προφίλ τους. Κατ’ αυτόν τον τρόπο ήταν πιο εύκολο να αποστείλουν friend request στους χρήστες με τους οποίους “ταίριαζαν” περισσότερο και να αναπτύξουν σχέσεις ώστε στη συνέχεια να εργαστούν σε ομάδες όπως και τους ζητείται.

Κατά την πρώτη φάση του σεναρίου μαθητές κλήθηκαν να εργαστούν ατομικά και εντός διαστήματος οκτώ ημερών και να μελετήσουν το εκπαιδευτικό υλικό ανακαλώντας στη μνήμη τους τα όσα διδάχθηκαν στο σχολείο. Το εκπαιδευτικό υλικό παρέχεται σε μορφή ψηφιακού βιβλίου, όπως επίσης και σε μορφή παρουσίασης ppt, η οποία συνοδεύεται από ψηφιακή αφήγηση. Κατά αυτόν τον τρόπο οι εκπαιδευόμενοι είναι σε θέση να επιλέξουν τον τύπο μελέτης σύμφωνα με τις ανάγκες τους για εναλλακτικές πηγές αντίληψης και κατανόησης της πληροφορίας.

Κατά τη δεύτερη φάση του σεναρίου μαθητές κλήθηκαν ατομικά να συμμετέχουν σε μία σύντομη διαδικασία αξιολόγησης με σκοπό να διερευνηθεί το επίπεδο κατανόησης του εκπαιδευτικού υλικού. Ειδικότερα οι μαθητές είχαν στη διάθεσή τους τέσσερις ημέρες, ώστε να ολοκληρώσουν ένα quiz σαράντα ερωτήσεων με ανατροφοδότηση. Εναλλακτικά είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν να αξιολογηθούν απαντώντας σε τέσσερις ερωτήσεις ανάπτυξης, ανατροφοδότηση για τις οποίες έλαβαν έως και δύο ημέρες μετά την υποβολή των απαντήσεών τους. Οι δύο εναλλακτικές επιλογές αξιολόγησης δεν επηρέασαν το βαθμό των εκπαιδευόμενων καθώς υπήρχαν αποκλειστικά και μόνο ώστε να μπορούν να επιλέξουν βάσει των αναγκών τους για αυτορρύθμιση και διευκόλυνση των ατομικών του δεξιοτήτων.

Κατά την τρίτη φάση του σεναρίου οι μαθητές κλήθηκαν να εργαστούν σε ομάδες των δύο και των τριών ατόμων. Οι ομάδες δημιουργήθηκαν βάσει των προσωπικών τους προτιμήσεων αφού ήταν αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης που ανέπτυξαν μέσω του κοινωνικού δικτύου. Η συμμετοχή σε κατάλληλες συνεργατικές δραστηριότητες, μπορεί να καταστήσει τους μαθητές ικανούς να μάθουν επαρκώς σχετικά με τις γνωστικές τους

ανάγκες και προτιμήσεις (Troussas et al. 2020). Η συμμετοχή τους σε συνεργατικές δραστηριότητες περιελάμβανε το να ολοκληρώσουν πέντε δραστηριότητες, μία για το κάθε κεφάλαιο του Μάρκετινγκ που έχουν διδαχθεί. Οι εκφωνήσεις των δραστηριοτήτων είναι οι ακόλουθες:

Δραστηριότητα 1^η

Να επισκεφθείτε το εικονικό κατάστημα της IKEA στον ακόλουθο σύνδεσμο <https://www.ikea.com.cy/ikea-virtual-walkthrough/>. Να περιηγηθείτε στο κατάστημα και να παρατηρήσετε τη θέση των προϊόντων. Να αναφέρετε σε ένα κείμενο περίπου 300 λέξεων εάν η θέση με την οποία είναι τοποθετημένα τα προϊόντα επηρεάζει την πώλησή τους. Εναλλακτικά, μπορείτε να επισκεφθείτε ένα φυσικό κατάστημα της επιλογής και να συνοδεύσετε το κείμενο σας με το αντίστοιχο φωτογραφικό υλικό.

Η δραστηριότητα παρουσιάζει εξατομίκευση ως προς τον τρόπο άντλησης των πληροφοριών καθώς παρέχεται ψηφιακή ή μη ψηφιακή επιλογή.

Δραστηριότητα 2^η

Να συλλέξετε και να φωτογραφίσετε τρία απορρυπαντικά πλυντηρίου, ιδανικά ίδιου μεγέθους και να παρατηρήσετε τις διαφορές που παρουσιάζουν οι συσκευασίες αυτών. Να καταγράψετε τα όσα εντοπίσατε σε ένα κείμενο περίπου 300 λέξεων. Εναλλακτικά, μπορείτε να ακολουθήσετε την ίδια διαδικασία για τρία προϊόντα τις επιλογής σας τα οποία να ανήκουν στην ίδια κατηγορία.

Η δραστηριότητα παρουσιάζει εξατομίκευση ως προς την αυτονομία ευέλικτης παρουσίασης της γνώσης με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Δραστηριότητα 3^η

Να αναφέρεται δύο παραδείγματα τιμολόγησης προώθησης και δύο παραδείγματα ψυχολογικής τιμολόγησης από προϊόντα ή υπηρεσίες της επιλογής σας. Εναλλακτικά, να επιλέξετε ένα προϊόν της επιλογής σας και να εντοπίσετε τις διαφορετικές τιμές πώλησης αυτού σε τουλάχιστον δέκα καταστήματα. Να εξηγήσετε σε ένα κείμενο περίπου 300 λέξεων που οφείλονται οι διαφορές που εντοπίσατε.

Η δραστηριότητα παρουσιάζει εξατομίκευση ως προς τη θεματολογία και οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν ανάλογα με το επίπεδο δυσκολίας χωρίς να επηρεάζεται το πώς θα αξιολογηθούν στο τέλος.

Δραστηριότητα 4^η

Να επιλέξετε δύο προϊόντα της επιλογής σας τα οποία να ενδείκνυνται για μεταφορά με αεροπλάνο και για μεταφορά τρένο αντίστοιχα και αιτιολογήσετε την επιλογή σας σε ένα κείμενο περίπου 300 λέξεων. Bonus Δραστηριότητας! Όσοι από σας το επιθυμείτε να σχεδιάσετε ένα infographic τύπου χρονογραμμή, στο οποίο να αποτυπώνονται τα διαφορετικά στάδια της διαδρομής που ακολουθούν τα προϊόντα που επιλέξατε από τον παραγωγό μέχρι να φτάσουν στον τελικό καταναλωτή.

Η δραστηριότητα εμφανίζει εξατομίκευση ως προς το επίπεδο δυσκολίας το οποίο αυξάνεται ιεραρχικά και από το ότι η bonus δραστηριότητα περιέχει ψηφιακή επιμέλεια του υλικού. Η τελική αξιολόγηση των μαθητών δεν επηρεάζεται σε περίπτωση που επιλέξουν να μην ολοκληρώσουν την bonus δραστηριότητα.

Δραστηριότητα 5η

Να σχεδιάσετε το πρόγραμμα προώθησης ενός καταναλωτικού προϊόντος και μίας υπηρεσίας και να καταγράψετε τις διαφορές αυτών σε ένα κείμενο το οποίο να μην υπερβαίνει τις 500 λέξεις. Εναλλακτικά να εντοπίσετε το πρόγραμμα προώθησης δύο ανταγωνιστικών προϊόντων και να καταγράψετε τις ομοιότητες και τις διαφορές αυτών σε ένα κείμενο περίπου 300 λέξεων.

Η δραστηριότητα παρουσιάζει εξατομίκευση ως προς το περιεχόμενο και τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Έχοντας παραθέσει τις εκφωνήσεις των δραστηριοτήτων όπου και καλούνται να φέρουν εις πέρας οι μαθητές είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το περιεχόμενο αυτών δεν απέχει ιδιαίτερα από το σχολικό βιβλίο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες. Αυτό συμβαίνει καθώς σκοπός της εργασίας είναι να μελετήσει τις συνθήκες που επηρεάζουν τη διαδικασία της μάθησης οικονομικών μαθημάτων όταν σε αυτή ενσωματώνονται τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δημιουργώντας μία όσο το δυνατό ρεαλιστικότερη απεικόνιση της πραγματικής τάξης. Όμως σημαντικό να σημειωθεί επίσης πως οι δραστηριότητες έχουν εμπλουτιστεί με τον κατάλληλο τρόπο ώστε οι μαθητές να μπορούν να τις ολοκληρώσουν με τρόπο τέτοιο που να συμβαδίζει με τις ανάγκες και τις δυνατότητές τους καθώς όπως έχει αναφερθεί σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο της εξατομικευμένης μάθησης,

Κατά την τέταρτη και τελική φάση του εκπαιδευτικού σεναρίου οι εκπαιδευόμενοι κλήθηκαν να παραδώσουν δύο τεχνουργήματα που οι ίδιοι δημιούργησαν. Ειδικότερα οι μαθητές επιλέξαν ένα προϊόν ή μία υπηρεσία της αρεσκείας τους και δημιούργησαν ένα σύντομο διαφημιστικό σποτ μέγιστης διάρκειας 40 δευτερολέπτων και μία διαφημιστική αφίσα. Οι μαθητές είχαν στη διάθεση τους επτά ημέρες για να σχεδιάσουν τα τεχνουργήματα, το σχεδιασμό των οποίων και απέστειλαν στον εκπαιδευτικό – συντονιστή ψηφιακού μαθήματος. Αφού έλαβαν την κατάλληλη ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό είχαν στην διάθεσή τους δεκατέσσερις ημέρες για την υλοποίηση αυτών.

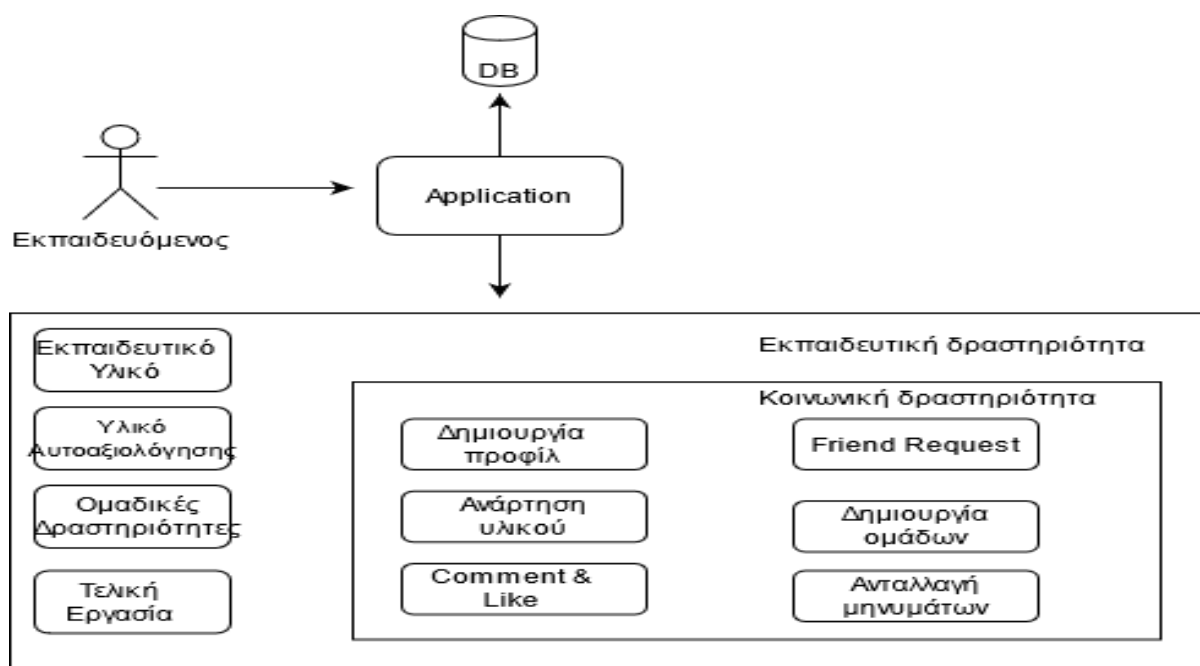
Η δραστηριότητα παρουσιάζει εξατομίκευση ως προς τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων λόγω της ενδιάμεσης ανατροφοδότησης καθώς οι εκπαιδευόμενοι επιλέγουν το βαθμό υποστήριξης που χρειάζονται.

Με την ολοκλήρωση και παράδοση των τεχνουργημάτων όλες οι ομάδες συνδέθηκαν online, σύγχρονα στο ψηφιακό μάθημα ώστε να παρουσιάσουν τα τεχνουργήματά τους στους συμμαθητές και τον εκπαιδευτικό τους.

Η εφαρμογή των προαναφερθέντων ολοκληρώθηκε σε διάρκεια σαράντα πέντε ημερών. Καθ' όλη τη διάρκεια του διαστήματος αυτού ο εκπαιδευτικός είχε ρόλο υποστηρικτικό και συμβουλευτικό όποτε χρειαζόταν. Ειδικότερα οι μαθητές εργάζονταν σε ομάδες και αναρτούσαν την εργασία τους βάσει το χρονοδιαγράμματος που τους είχε δοθεί στον οδηγό μελέτης ενώ παράλληλα επικοινωνούσαν μέσω του κοινωνικού δικτύου ένα και εφόσον χρειαζόταν.

6. ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Στο κεφάλαιο αυτό πρόκειται να παρουσιαστεί το ψηφιακό μάθημα Αρχές Μάρκετινγκ όπως αυτό υλοποιήθηκε στην πλατφόρμα WordPress. Στην εικόνα 1. Απεικονίζεται η γενική αρχιτεκτονική του συστήματος και των ενότητων του. Ειδικότερα μέσω του συστήματος οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στις ενότητες του μαθήματος ενώ παράλληλα έχουν δυνατότητα πρόσβασης σε λειτουργίες όπως η δημιουργία προφίλ και η ανάπτυξη επικοινωνίας με άλλους χρήστες μέσω διαφόρων αλληλεπιδράσεων.

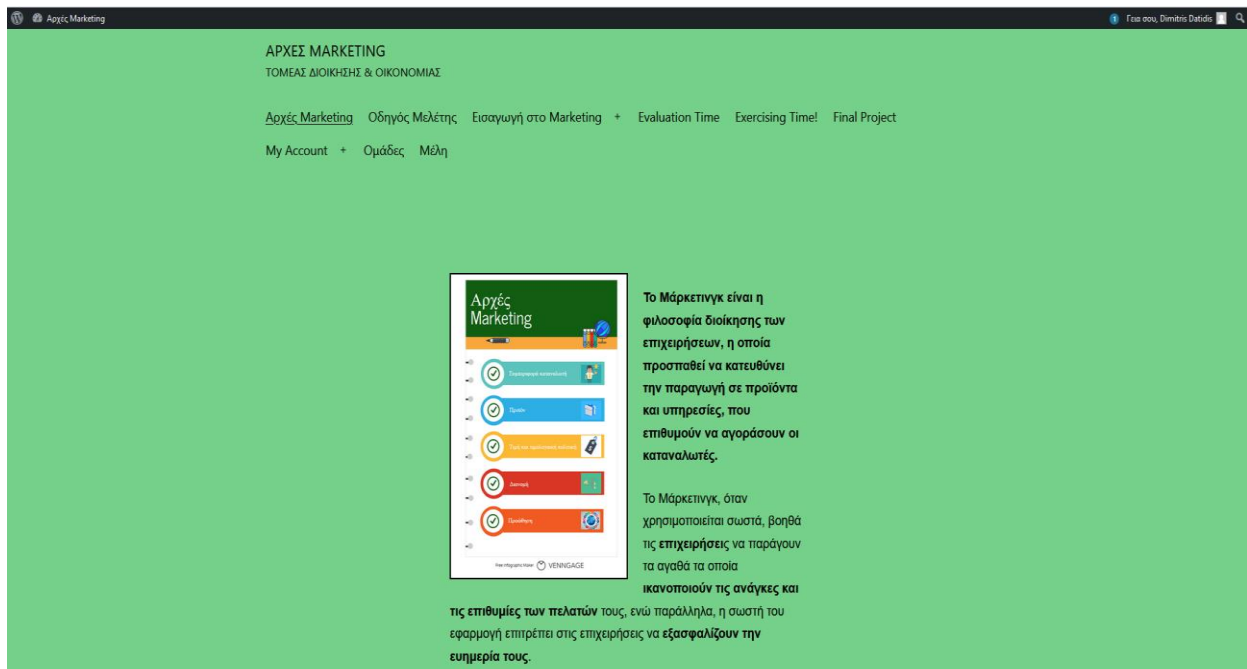

Εικόνα 1: Γενική αρχιτεκτονική συστήματος

Για την ενδελεχή ανάλυση των λειτουργιών του συστήματος παρατίθενται στιγμιότυπα οθόνης από το εκπαιδευτικό σενάριο όπως αυτό υλοποιήθηκε και δημοσιεύτηκε στην πλατφόρμα WordPress. Τα στιγμιότυπα λήφθηκαν από τον προσωπικό λογαριασμό μαθητή ώστε να απεικονίζουν με ακρίβεια όλες τις δυνατότητες που διαθέτει το project.

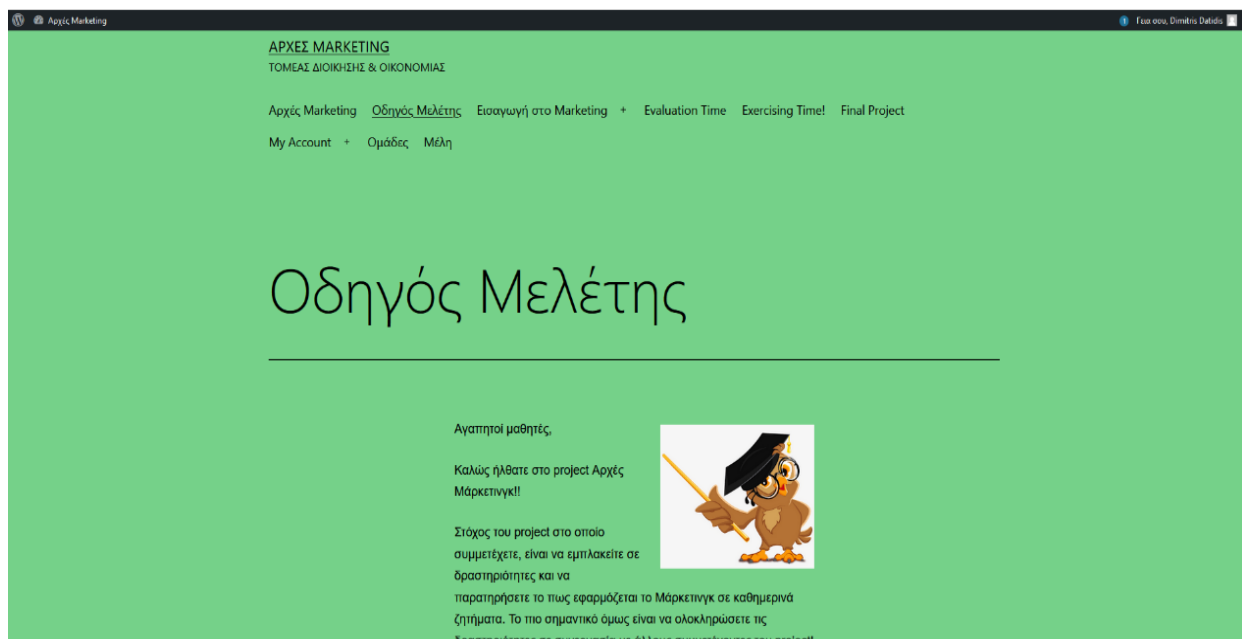
Κατά την είσοδο τους στο ψηφιακό μάθημα οι εκπαιδευόμενοι οδηγούνται στην αρχική σελίδα η οποία περιλαμβάνει το εισαγωγικό μήνυμα και το μενού περιήγησης στην πλατφόρμα.

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Εικόνα 2: Αρχική οθόνη

Στη συνέχεια της περιήγησής τους οι εκπαιδευόμενοι συναντούν τον οδηγό μελέτης ο οποίος περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε οι εκπαιδευόμενοι να είναι σε θέση να ολοκληρώσουν το project από απόσταση.

Εικόνα 3: Οδηγός μελέτης

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Παρακάτω ακολουθεί πίνακας με μικρο και μακρο χωροχρονική περιγραφή των δραστηριοτήτων.

Φάσεις	Προτεινόμενη διάρκεια ολοκλήρωσης	Τελική παράδοση
Εισαγωγή	-	-
Φάση 1 ^η		8 ημέρες 1/3/21 – 8/3/21
Μελέτη υλικού	15 ώρες	
Φάση 2 ^η		4 ημέρες 9/3/21 – 12/3/21
Αξιολόγηση		
Α) Quiz	40 λεπτά	
Β) Ερωτήσεις ανάπτυξης	60 λεπτά	
Φάση 3 ^η Μίγμα Μάρκετινγκ		12 ημέρες 13/3/21 – 25/3/21
Δραστηριότητα 1 ^η	45 λεπτά	
Δραστηριότητα 2 ^η	30 λεπτά	

Εικόνα 4: Οδηγός μελέτης

Συμβουλή!!

Καθ' όλη τη διάρκεια των δραστηριοτήτων θα κληθείτε να χρησιμοποιήσετε διάφορα εργαλεία! Προκειμένου η εμπειρία σας να είναι φιλικότερη και να μπορείτε να αντιμετωπίσετε ευκολότερα σε ό,τι σας ζητηθεί παρακάτω θα βρείτε χρήσιμα **tutorial για κάθε εργαλείο** που σας προτείνεται!!!

Vengage: <https://video.link/w/TSFNb>

Easelly: <https://video.link/w/9IGNb>

Canva: <https://video.link/w/phGNb>

MindtheGraph: <https://video.link/w/ZIGNb>

Να θυμάστε!

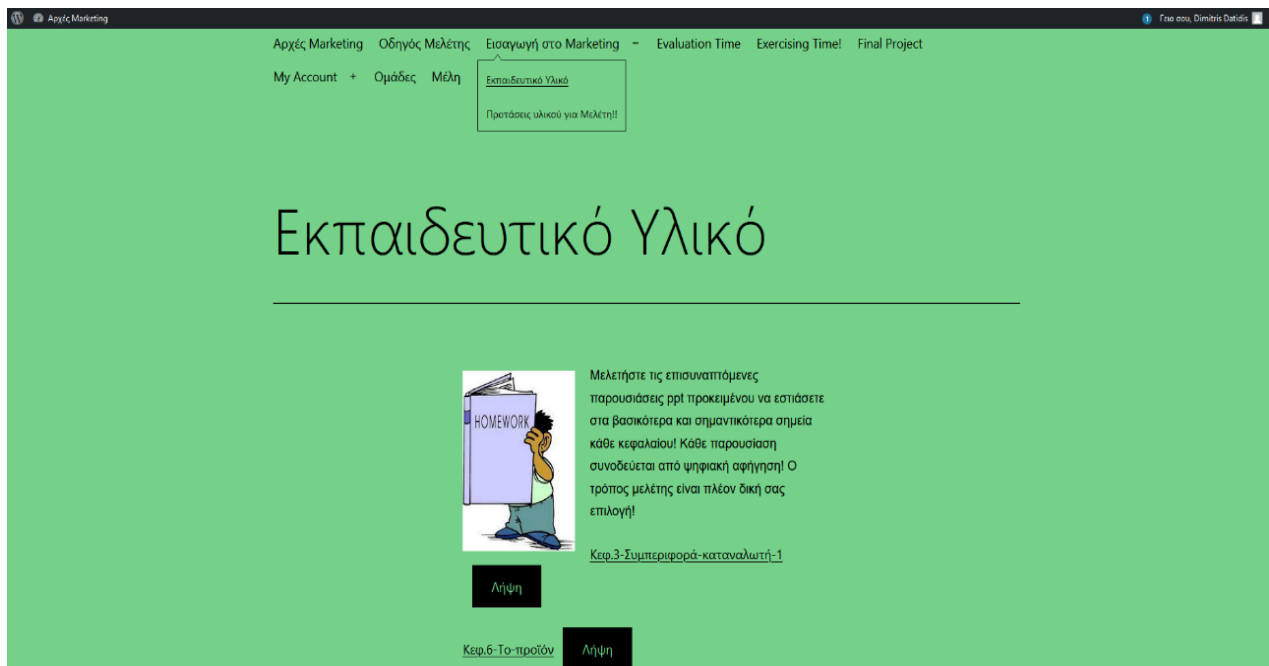
Οι προσπάθειά σας θα ανταμειφθεί! Με το πέρας του project θα είστε σε θέση να:

- Να συνειδητοποιήσετε την σημαντικότητα και την ωφέλεια οικοδόμησης γνώσεων μέσα από την δική σας ενεργοποίηση και δραστηριοποίηση,
- Να αναπτύξετε επικοινωνιακές δεξιότητες
- Να συσχετίζετε την επίδραση του περιβάλλοντος με την καταναλωτική συμπεριφορά του ατόμου,
- Να εξηγείτε τον τρόπο αποδοχής του προϊόντος από τους

Εικόνα 5: Οδηγός μελέτης

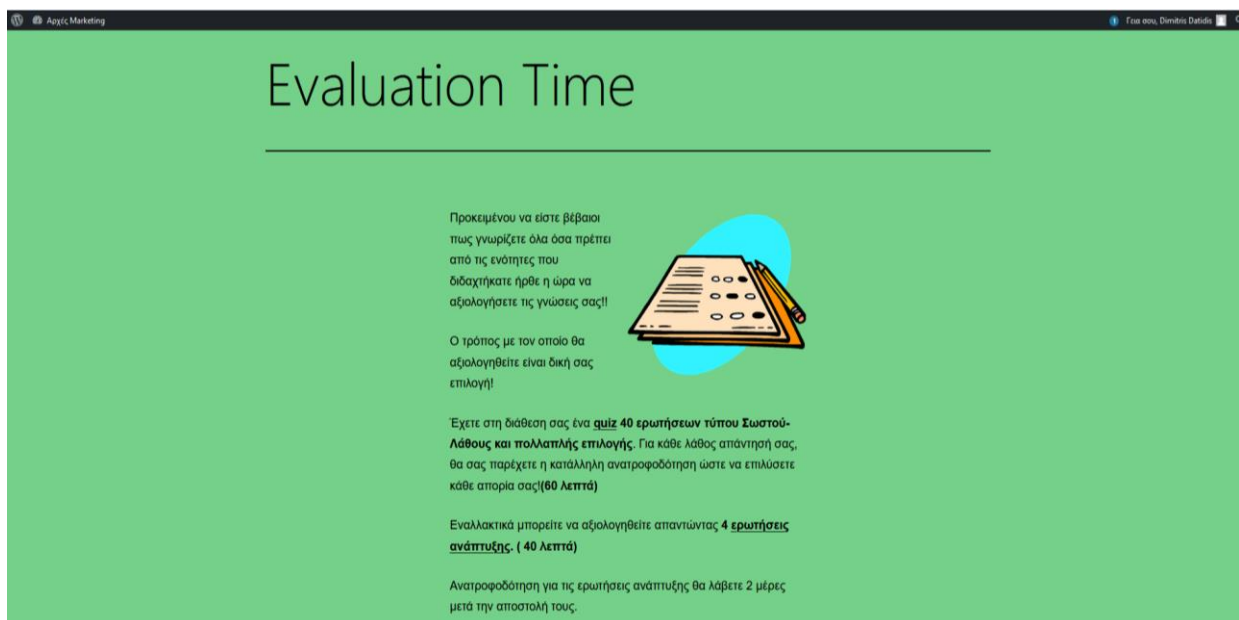
Στο κεντρικό μενού του μαθήματος αμέσως μετά τις εισαγωγικές πληροφορίες βρίσκεται η ενότητα Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ όπου και περιλαμβάνει μέσω drop down list τις διαθέσιμες προς τους μαθητές επιλογές για εκπαιδευτικό υλικό, καθώς όπως αναφέρθηκε και πρωτίτερα το υλικό δόθηκε μέσω εναλλακτικών επιλογών για να καλύψει τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών.

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Εικόνα 6: Εκπαιδευτικό υλικό

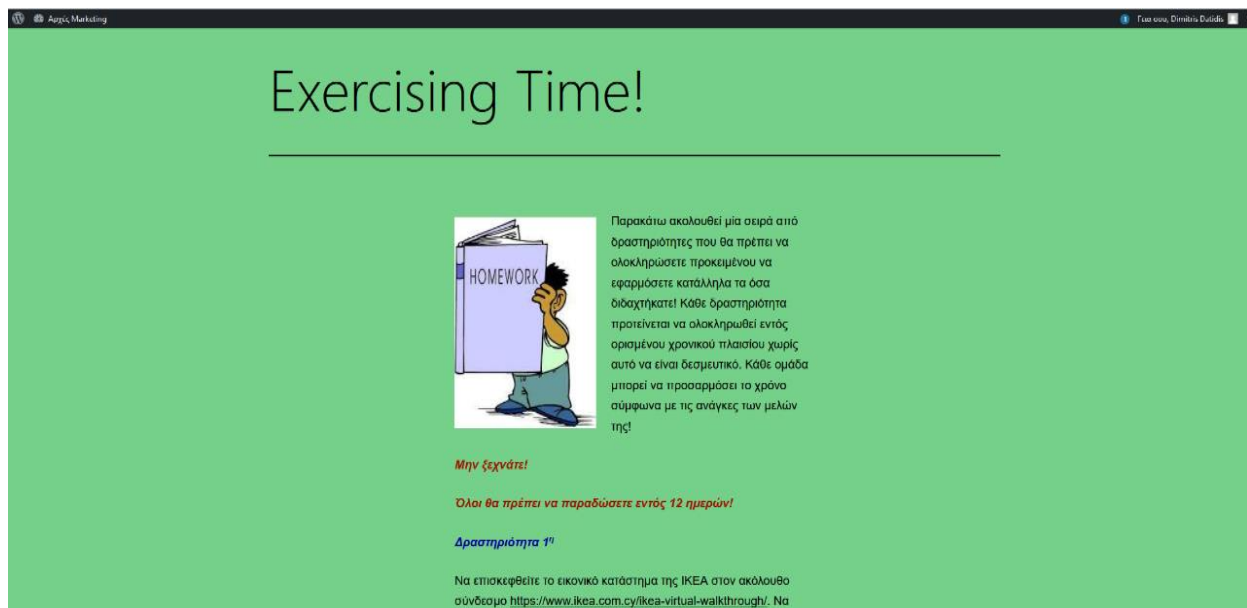
Με την ολοκλήρωση της μελέτης οι μαθητές υποβάλλονται σε ατομική αξιολόγηση όπως φαίνεται κάτωθι.

Εικόνα 7: Υλικό αυτοαξιολόγησης

Τέλος, όσον αφορά τα στάδια του εκπαιδευτικού σχεδιασμού οι εκπαιδευόμενοι σε ομάδες ολοκληρώνουν τις ομαδικές δραστηριότητες που βρίσκονται στην ενότητα Exercising time αλλά και την τελική εργασία που βρίσκεται στην ενότητα Final Project.

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

The screenshot shows a green-themed page titled "Exercising Time!". On the left, there is a cartoon illustration of a man carrying a large blue folder labeled "HOMEWORK". To the right of the illustration, there is a block of text in Greek explaining the purpose of the activities. Below the text, there are three lines of instructions: "Μην ξεχνάτε!", "Όλοι θα πρέπει να παραδώσετε εντός 12 ημερών!", and "Δραστηριότητα 1^η". At the bottom, there is a link to visit the IKEA virtual walkthrough.

Παρακάτω ακολουθεί μια σειρά από δραστηριότητες που θα πρέπει να ολοκληρώσετε προκειμένου να εφαρμόσετε κατάλληλα τα όσα διδάχτηκετε! Κάθε δραστηριότητα προτείνεται να ολοκληρωθεί εντός ορισμένου χρονικού πλαισίου χωρίς αυτό να είναι δεσμευτικό. Κάθε ομάδα μπορεί να προσαρμόσει το χρόνο σύμφωνα με τις ανάγκες των μελών της!

Μην ξεχνάτε!

Όλοι θα πρέπει να παραδώσετε εντός 12 ημερών!

Δραστηριότητα 1^η

Να επισκεφθείτε το εικονικό κατάστημα της IKEA στον ακόλουθο σύνδεσμο <https://www.ikea.com.cy/ikea-virtual-walkthrough/>. Να

Εικόνα 8: Υλικό δραστηριοτήτων

The screenshot shows a green-themed page titled "Final Project". In the center, there is a 3D illustration of several colorful figures sitting around a table in a meeting. Above the illustration, the text "Ωρα για δράση!!!" is displayed. Below the illustration, there is a block of text in Greek providing instructions for the final project. At the bottom, there is a list of instructions, starting with "Α) Να δημιουργήσετε ένα προσχέδιο με το τι σας έχετε φανταστεί τη διαφήμισή σας εντός 7 ημερών."

Ωρα για δράση!!!

Να δημιουργήσετε με την ομάδα σας ένα διαφημιακό σποτ μεγιστής διάρκειας 40 δευτερολέπτων και μία αφίσα για ένα προϊόν ή υπηρεσία της επιλογής σας!

Η εργασία σας χωρίζεται σε δύο μέρη.

Α) Να δημιουργήσετε ένα προσχέδιο με το τι σας έχετε φανταστεί τη διαφήμισή σας εντός 7 ημερών. Να αποστείλετε το προσχέδιο ώστε να λάβετε ανατροφοδότηση και να είστε σε θέση να αξιοποιήσετε τις νέες πληροφορίες που θα σας δοθούν κατά την υλοποίησή!

Εικόνα 9: Ανάθεση τελικής εργασίας

Έχοντας παραθέσει όλα τα στιγμιότυπα τα οποία αφορούν την υλοποίηση του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, παρακάτω ακολουθούν στιγμιότυπα από τις δυνατότητες που παρέχει στους εκπαιδευόμενους ο ιστότοπος, με την ενσωμάτωση σε αυτόν του plugin buddy button προκειμένου να διαθέτει χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου.

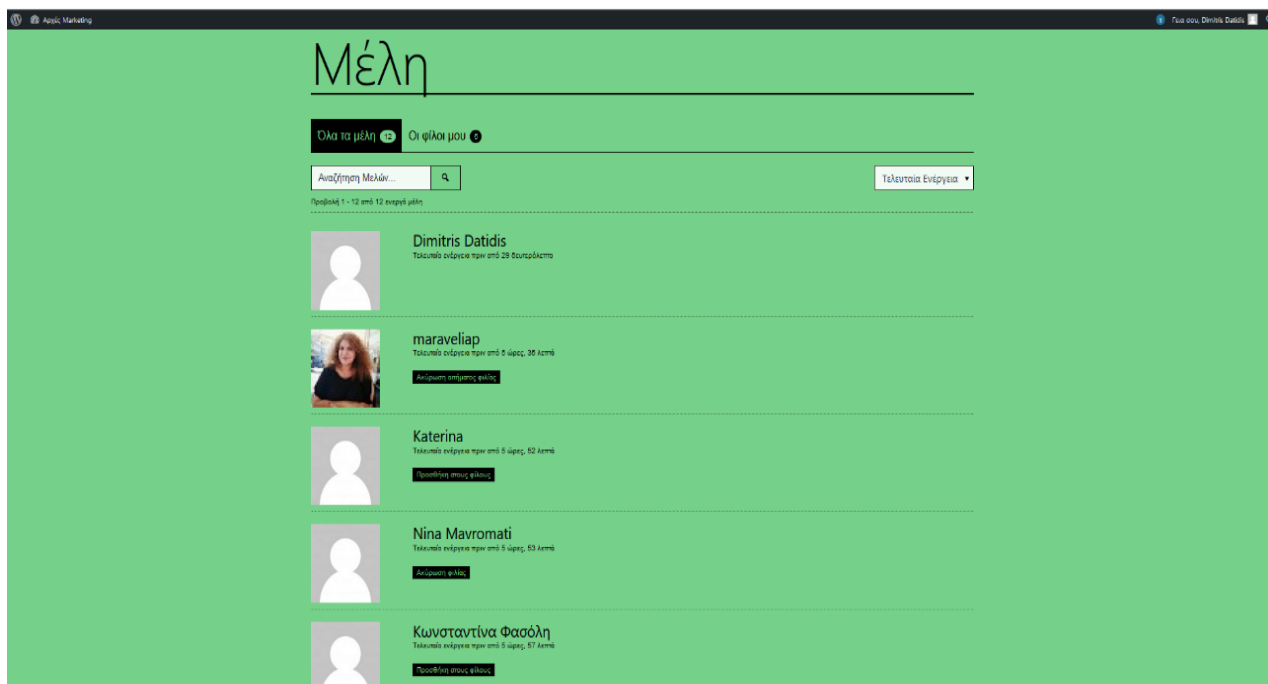
Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι είναι σε θέση να επεξεργαστούν το προσωπικό τους προφίλ, αναρτώντας φωτογραφίες και προσωπικές πληροφορίες.

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

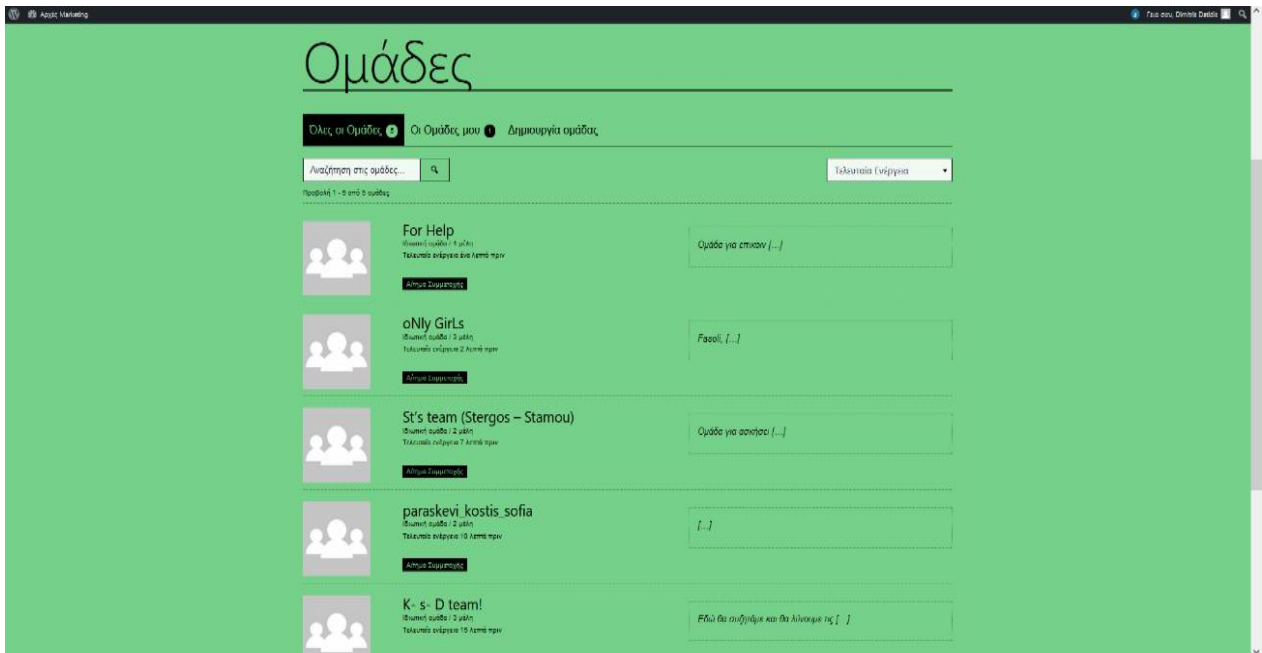
Εικόνα 10: Προφίλ χρήστη

Οι εκπαιδευόμενοι επίσης έχουν τη δυνατότητα να περιηγηθούν και να αναζητήσουν μέλη και ομάδες. Να αποστείλουν αιτήματα φιλίας και συμμετοχής αντίστοιχα ή να δημιουργήσουν μία δική τους ομάδα από την αρχή.

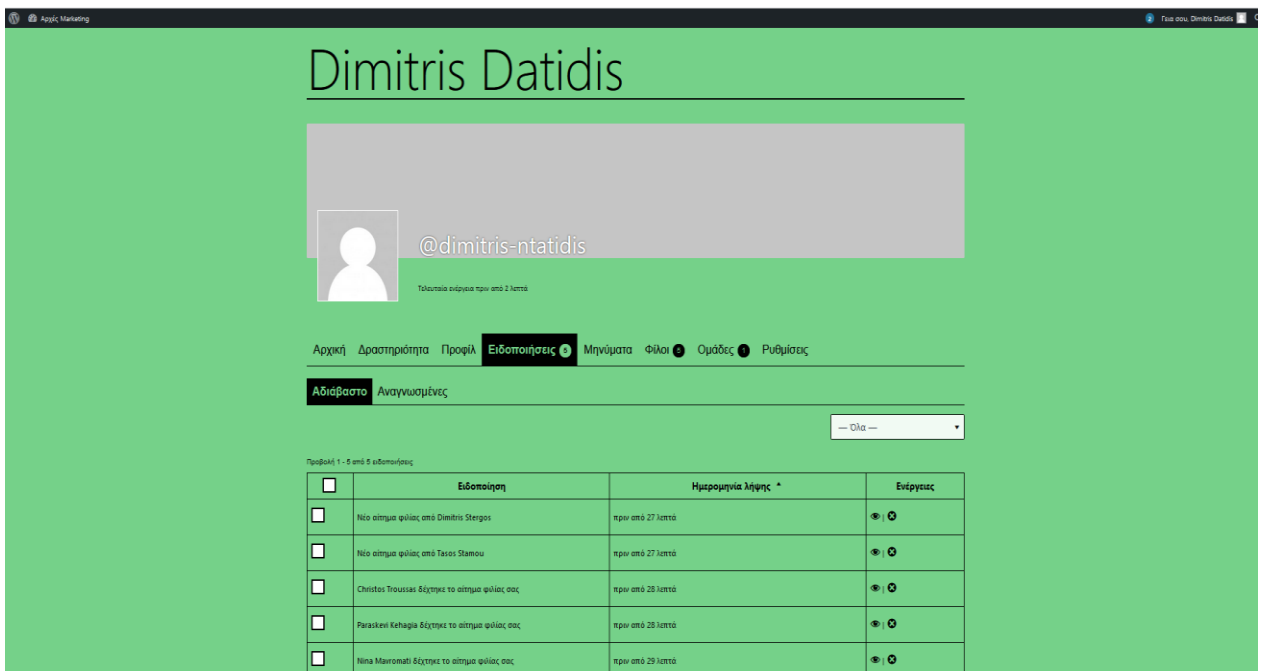
Εικόνα 11: Χρήστες λογισμικού

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Εικόνα 12: Ομάδες εργασίας

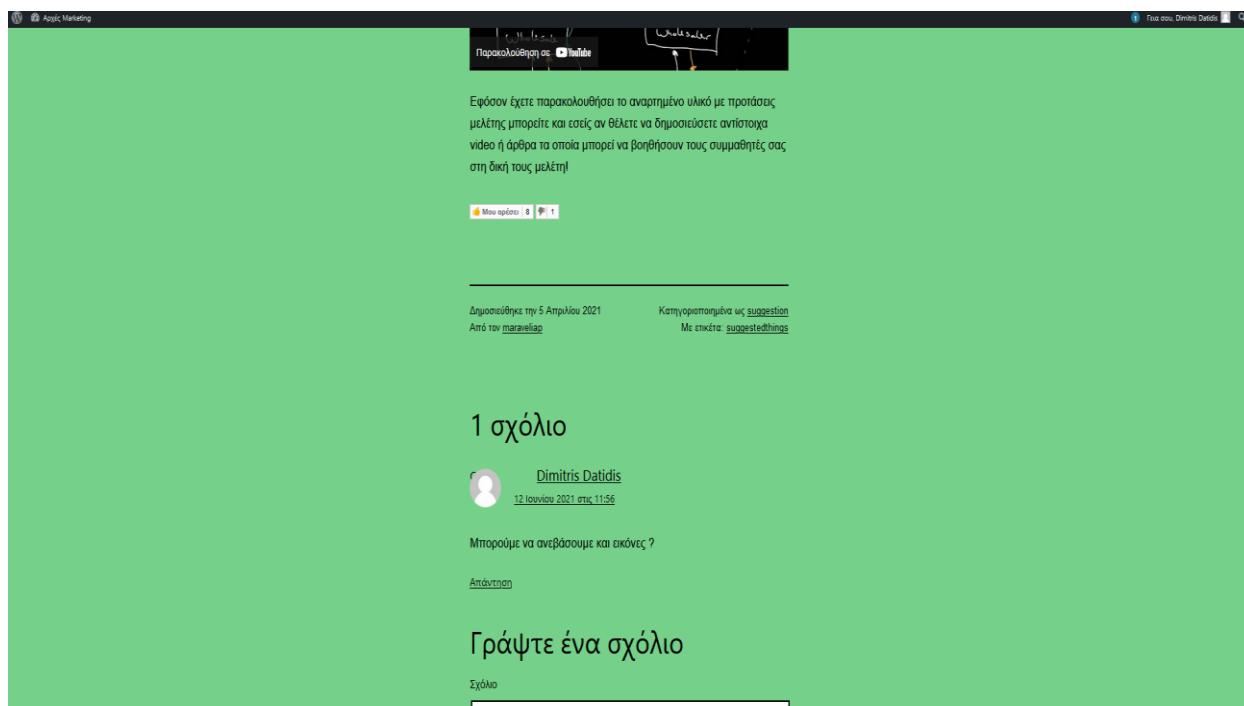
Για κάθε νέα ενέργεια, όπως τα αιτήματα φιλίας ή συμμετοχής σε ομάδα οι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν ειδοποιήσεις τις οποίες μπορούν να διαχειριστούν από το προσωπικό τους προφίλ.

Εικόνα 13: Κατάσταση ειδοποιήσεων

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι έχουν τη δυνατότητα να αναρτούν υλικό αλλά και να αντιδρούν με like ή dislike στις αναρτήσεις άλλων τις οποίες μπορούν επίσης και σχολιάζουν αυξάνοντας έτσι τα επίπεδα κοινωνικότητάς τους.

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Εικόνα 14: Αλληλεπίδραση χρήστη μέσω comment & like

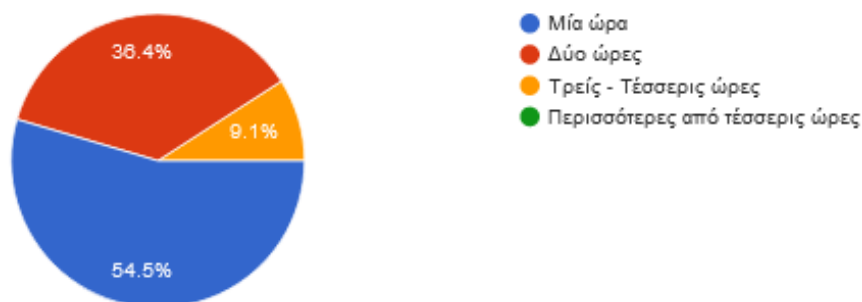
7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό πρόκειται να παρουσιασθούν και να αναλυθούν τα δεδομένα που προέκυψαν κατά την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας από τους μαθητές. Ειδικότερα, όπως έχει ήδη αναφερθεί οι μαθητές για διάστημα σαράντα πέντε ημερών εργάστηκαν στην πλατφόρμα WordPress όπου και ήταν αναρτημένο το ψηφιακό μάθημα – project Αρχές Μάρκετινγκ. Εφόσον ολοκλήρωσαν τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού, δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης αλλά και ομαδικές δραστηριότητες με στόχο τη βαθύτερη κατανόηση του γνωστικού αντικείμενου, ανέλαβαν οι ίδιοι ρόλο αξιολογητή, αξιολογώντας το μάθημα ως προς το περιβάλλον διεπαφής, το περιεχόμενο, την αλληλεπίδραση και τα αποτελέσματα.

Το πρώτο σκέλος ερωτήσεων όπου κλήθηκαν να απαντήσουν οι μαθητές είχε διερευνητικό περιεχόμενο και αφορούσε τη στάση των μαθητών απέναντι στο διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όπως μπορούμε να διακρίνουμε από τα παρακάτω γραφήματα το 54,5% του δείγματος αφιερώνει μία μόνο ώρα για τη σχολική μελέτη ενώ αντίστοιχα το 45,5 του δείγματος αφιερώνει τουλάχιστον τέσσερις ώρες για την περιήγησή του στο διαδίκτυο εκ των οποίων οι δύο τουλάχιστον από αυτές αφορούν τη χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Πόσες ώρες ημερησίως αφιερώνετε για την μελέτη των σχολικών σας μαθημάτων;

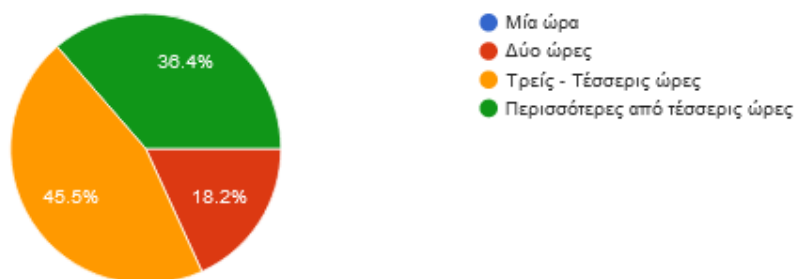
11 responses

Σχήμα 1: Χρόνος ημερήσιας μελέτης

Πόσες ώρες ημερησίως αφιερώνετε κατά την περιήγησή σας στο διαδίκτυο;

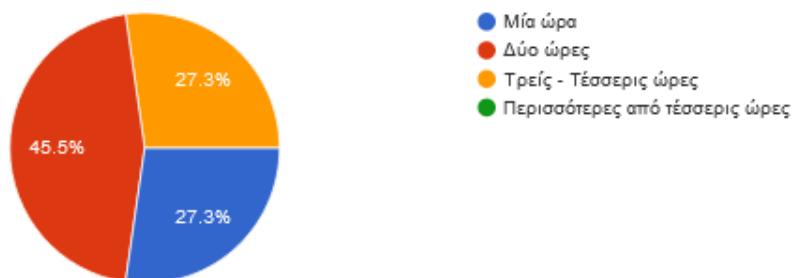
11 responses

Σχήμα 2: Χρόνος ημερήσιας περιήγησης στο διαδίκτυο

Κατά την περιήγησή σας στο διαδίκτυο πόσες ώρες χρησιμοποιείτε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

11 responses

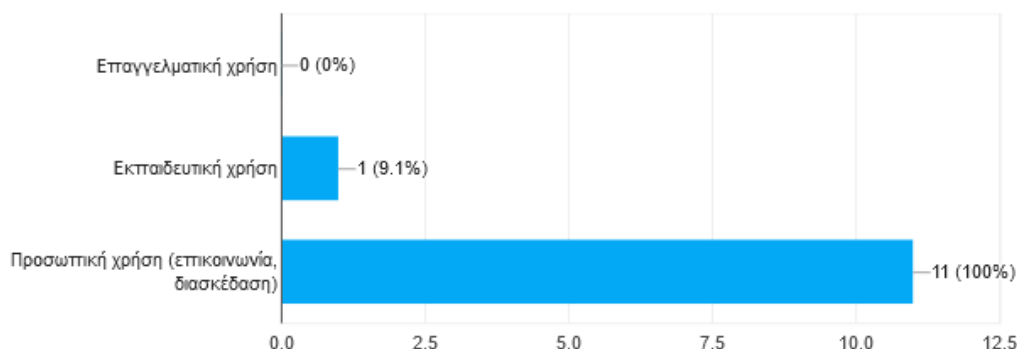
Σχήμα 3: Χρόνος ημερήσιας χρήσης μέσω κοινωνικής δικτύωσης

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

Εν συνεχεία, όπως διακρίνεται από το ακόλουθο γράφημα οι μαθητές χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποκλειστικά για προσωπική χρήση. Το ποσοστό των μαθητών που αποκρίθηκαν πως κάνουν χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για εκπαιδευτικούς λόγους είναι μόλις ένας στους έντεκα συμμετέχοντες.

Για ποιο λόγο χρησιμοποιείτε κυρίως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

11 responses

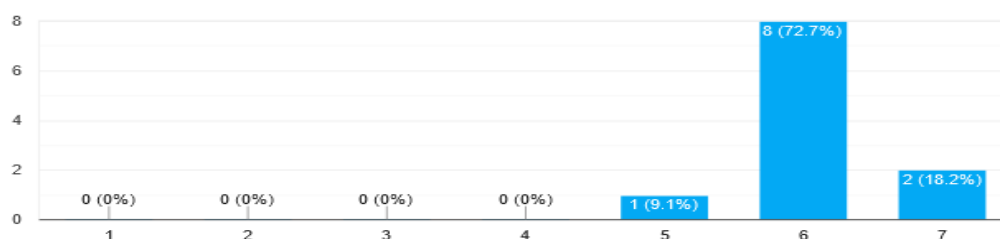
Σχήμα 4: Σκοπός χρήσης μέσω κοινωνικής δικτύωσης

7.1 Αξιολόγηση περιβάλλοντος εργασίας

Τα δεδομένα της παρούσας ενότητας αφορούν την αξιολόγηση των μαθητών σχετικά με το περιβάλλον. Το 72,7% των μαθητών έκρινε το περιβάλλον φιλικό προς το χρήστη ενώ η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 90,9% έκρινε πως τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος εργασίας όπως οι εικόνες, τα χρώματα, η διάταξη των κειμένων κ.α. συνέβαλλαν στο να καταστεί η μαθησιακή διαδικασία περισσότερο ενδιαφέρουσα.

Το περιβάλλον εργασίας του λογισμικού είναι εύχρηστο και φιλικό προς το χρήστη.

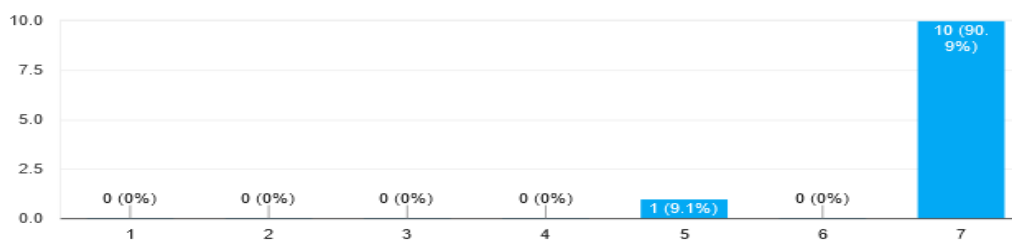
11 responses

Σχήμα 5: Φιλικότητα περιβάλλοντος εργασίας

Τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος εργασίας (χρώματα, εικόνες, γραμματοσειρά) κατέστησαν την μαθησιακή διαδικασία περισσότερο ευχάριστη.

11 responses

Σχήμα 6: Χαρακτηριστικά περιβάλλοντος εργασίας

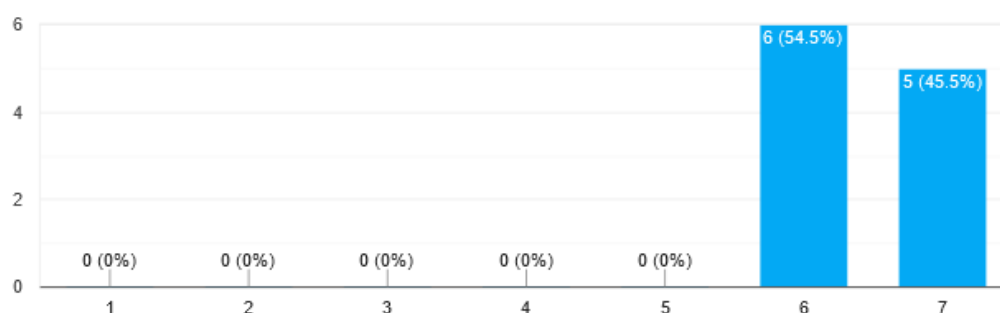
Βάσει των δεδομένων αυτών και απαντώντας στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα οι μαθητές αποκρίθηκαν πως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος εργασίας, δηλαδή τα γραφικά, οι εικόνες, τα χρώματα κ.α. βελτίωσαν κατά πολύ τη μαθησιακή διαδικασία καθιστώντας την περισσότερο διασκεδαστική.

7.2 Αξιολόγηση περιεχόμενου – 1^{ος} άξονας ciao framework

Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα στο κεφάλαιο 3.3 συλλογής και ανάλυσης δεδομένων της έρευνας οι μαθητές κλήθηκαν να αξιολογήσουν το εκπαιδευτικό λογισμικό βάσει τριών αξόνων. Ο πρώτος άξονας εξ αυτών, ο οποίος αφορά το περιεχόμενο βάσει του οποίου οι μαθητές καλούνται να αξιολογήσουν την ορθότητα επιλογής της ψηφιακής τεχνολογίας για το εκάστοτε μάθημα όπως επίσης τους στόχους και το πλαίσιο αυτού. Βάσει των αποκρίσεων των μαθητών στο σύνολό τους συμφώνησαν πως το πλαίσιο εφαρμογής του ψηφιακού μαθήματος όπως επίσης και ο στόχοι ήταν σαφώς διατυπωμένοι και αντίστοιχα το 72,7% αποκρίθηκε πως η επιλογή της πλατφόρμας WordPress είναι χρήσιμη για τη διδασκαλία μαθημάτων της Οικονομικής επιστήμης και ειδικότερα του Μάρκετινγκ.

Οι στόχοι και το πλαίσιο χρήσης του λογισμικού ήταν σαφώς διατυπωμένοι.

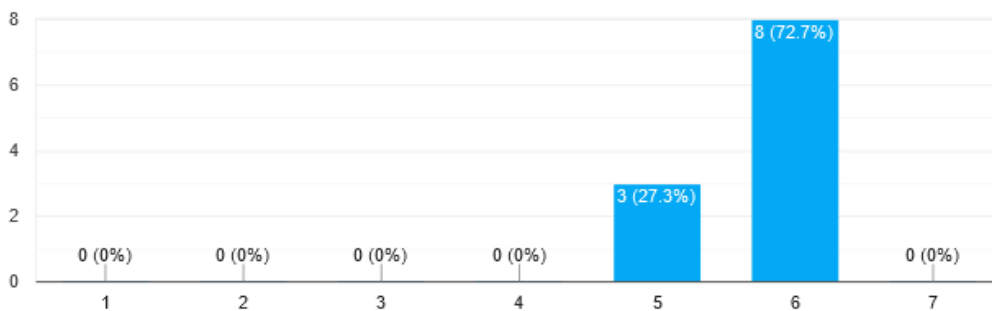
11 responses

Σχήμα 7: Πλαίσιο χρήσης και στόχοι λογισμικού

Το λογισμικό WordPress ήταν χρήσιμο για το μάθημα Αρχές Μάρκετινγκ.

11 responses

Σχήμα 8: Χρησιμότητα λογισμικού

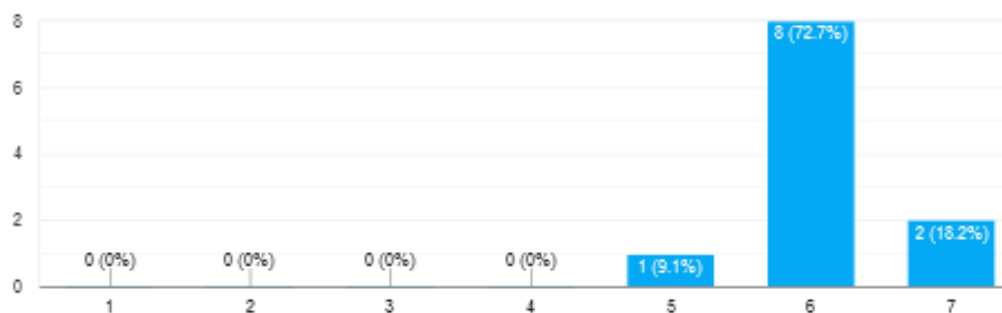
Βάσει των δεδομένων και απαντώντας στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, οι μαθητές φαίνεται να έχουν κατανοήσει απόλυτα το πλαίσιο χρήσης της συγκεκριμένης πλατφόρμας- κοινωνικού δικτύου για τη διδακτική του μαθήματος και να συμφωνούν με αυτό και με τη χρησιμότητά του.

7.3. Αξιολόγηση αλληλεπίδρασης με το σύστημα- 2^{ος} άξονας ciao framework

Στην παρούσα υποενότητα, όπου αφορά την αξιολόγηση των μαθητών σχετικά με την αλληλεπίδρασή τους με το σύστημα φαίνεται από τα διαγράμματα πως το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος τείνει να θεωρεί την αλληλεπίδραση με το λογισμικό WordPress ευχάριστη ενώ παράλληλα στο σύνολο του συμφωνεί πολύ και απόλυτα πως μέσω της αλληλεπίδρασης οι δεξιότητες τους βελτιώθηκαν σημαντικά. Τέλος το δείγμα στο σύνολο του με ποσοστό 100% και με την κλίμακα στο 6 όπου αντιπροσωπεύει την απόκριση "συμφωνώ πολύ" αποκρίθηκε πως το σύστημα διαθέτει τα κατάλληλα χαρακτηριστικά (προφίλ χρήστη, friend request, δημιουργία ομάδων, like, comments) ώστε να ευνοηθεί η κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών.

Η αλληλεπίδρασή σας με το σύστημα ήταν ευχάριστη

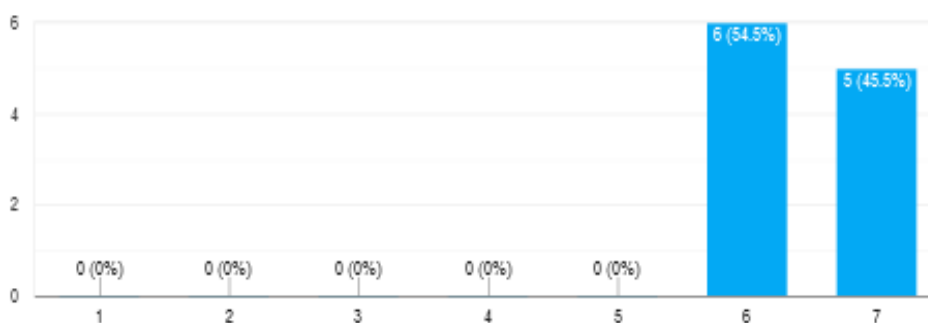
11 responses

Σχήμα 9: Αλληλεπίδραση με το σύστημα

Οι γνώσεις και οι δεξιότητές σας βελτιώθηκαν με την ολοκλήρωση του ψηφιακού μαθήματος (Αλληλεπίδραση με το σύστημα)

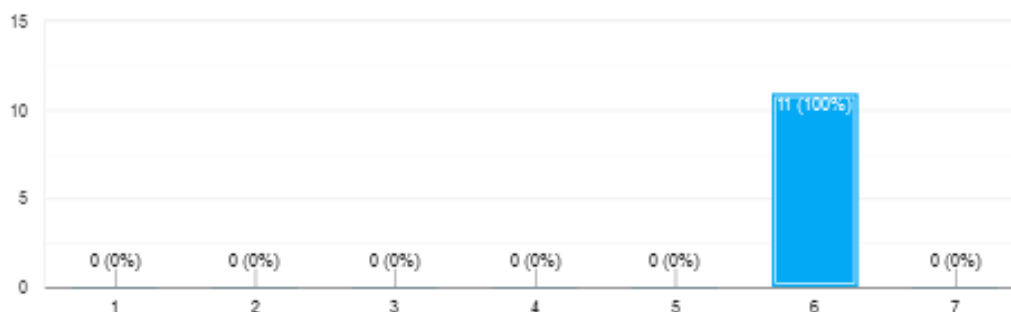
11 responses

Σχήμα 10: Γνώσεις και δεξιότητες χρήσης λογισμικού

Τα χαρακτηριστικά του συστήματος ευνοούσαν την αλληλεπίδραση με άλλους χρήστες.

11 responses

Σχήμα 11: Χαρακτηριστικά λογισμικού για αλληλεπίδραση με άλλους χρήστες

7.3.1 Αξιολόγηση κοινωνικής αλληλεπίδρασης- 2^{ος} άξονας ciao framework

Σε συνέχεια της προηγούμενης ενότητας, οι μαθητές έχοντας κάνει χρήση των λειτουργιών του συστήματος αξιολόγησαν την κοινωνική αλληλεπίδραση όπως αυτή αναπτύχθηκε μεταξύ τους.

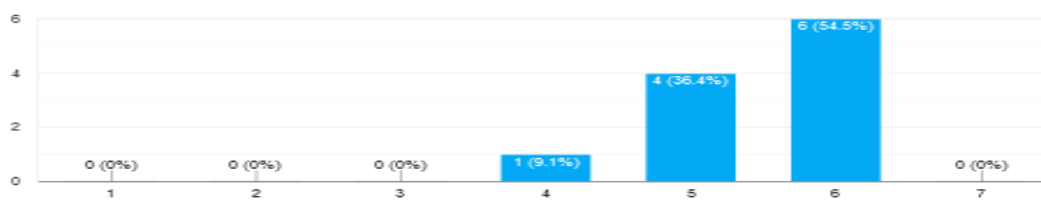
Τα αποτελέσματα της παρούσας ενότητας εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Αυτό συμβαίνει διότι, παρά το γεγονός πως η πλειοψηφία του δείγματος με ποσοστό 54,5% συμφωνεί πως η συνεργασία με τους άλλους χρήστες ήταν ευχάριστη και ενδιαφέρουσα φαίνεται από τις αποκρίσεις ότι υπήρχαν δυνατότητες βελτίωσης. Το ενδιαφέρον στοιχείο της αξιολόγησης είναι πως μολονότι η συνεργασία δεν ήταν εξίσου ευχάριστη για όλους τους χρήστες οι μαθητές στο σύνολο τους συμφώνησαν πως μέσω της

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

συνεργασίας κατανόησαν σε βάθος το γνωστικό αντικείμενο ενώ παράλληλα ανέλαβαν ενεργό ρόλο στη διαδικασία της μάθησης.

Η συνεργασία σας με τους άλλους χρήστες ήταν ευχάριστη και ενδιαφέρουσα.

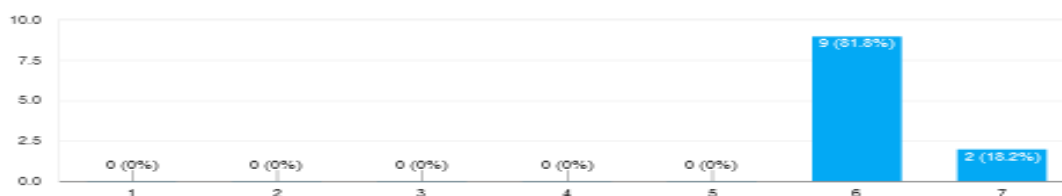
11 responses

Σχήμα 12: Αποτίμηση συνεργασίας

Η αλληλεπίδραση με τους άλλους χρήστες συνέβαλε στη βαθύτερη κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου

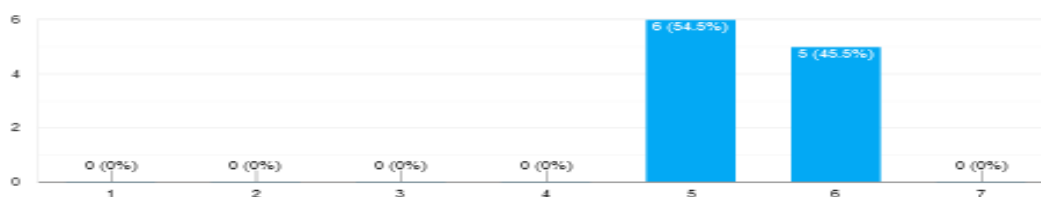
11 responses

Σχήμα 13: Κατανόηση γνωστικού αντικειμένου

Η αλληλεπίδραση με τους άλλους χρήστες σας ώθησε στο να είστε περισσότερο ενεργητικοί και να αναλαμβάνετε πρωτοβουλίες για το καλό της ομάδας

11 responses

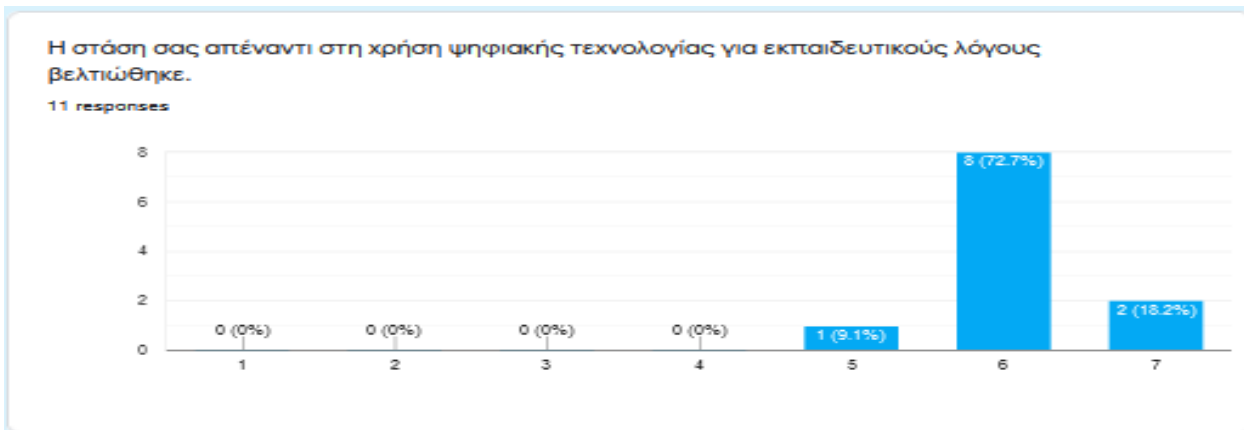

Σχήμα 14: Ανάλυση πρωτοβουλίας και απόκτηση ενεργητικότερου ρόλου στη μαθησιακή διαδικασία

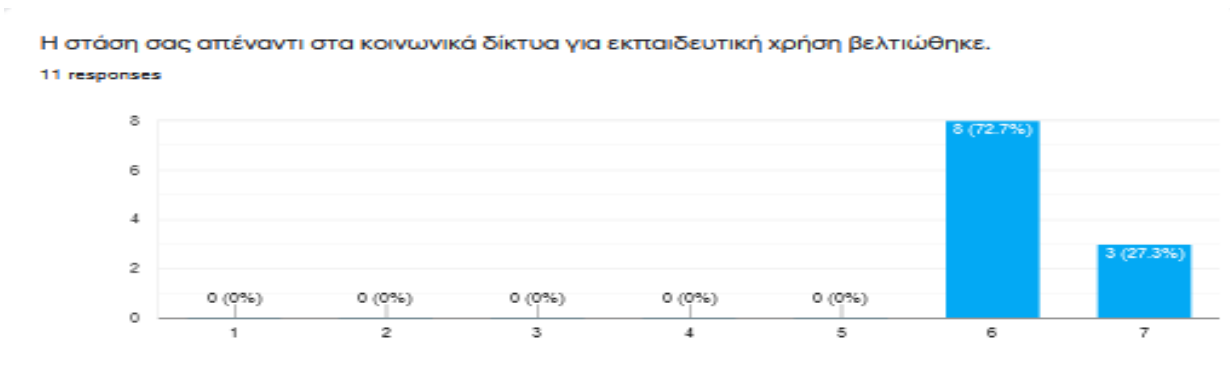
Τα δεδομένα της υποενότητα 7.3 και 7.3.1 τα οποία αφορούν την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών και του συστήματος αλλά και των μαθητών μεταξύ τους και απαντούν στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα είναι ιδιαίτερα σημαντικά και ενθαρρυντικά. Οι μαθητές απέκτησαν δεξιότητες τόσο τεχνολογικές καθώς απέκτησαν γνώση για τη χρήση της συγκεκριμένης πλατφόρμας, όσο και κοινωνικές καθώς η πλατφόρμα τους έδωσε τη δυνατότητα να γνωρίσουν συνομήλικους συμμαθητές τους από διάφορα σχολεία και να συνεργαστούν μαζί τους.

7.4 Αποτελέσματα- 3^{ος} άξονας ciao framework

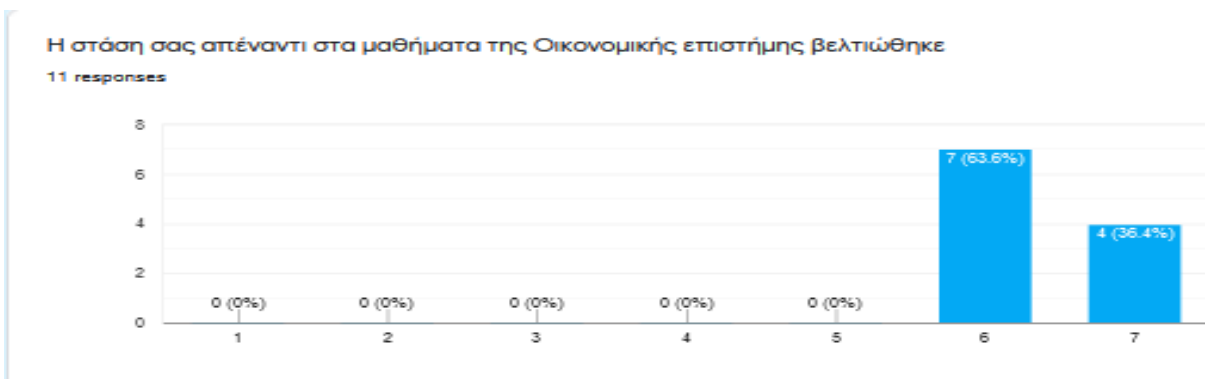
Στην παρούσα ενότητα η οποία είναι και η τελική ενότητα αξιολόγησης οι μαθητές κλήθηκαν να αξιολογήσουν τα αποτελέσματα της συμμετοχής στους στο ψηφιακό μάθημα. Τα ευρήματα της παρούσας ενότητας όπου απαντούν στο τέταρτο ερευνητικό ερώτημα είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά καθώς οι μαθητές στο σύνολο τους αποκρίθηκαν πως με το πέρας του project, οι στάσεις και οι απόψεις τους απέναντι στα τεχνολογικά μέσα και ειδικότερα στα κοινωνικά δίκτυα και την εκπαιδευτική τους αξιοποίηση βελτιώθηκαν σημαντικά. Εξίσου θετική είναι πλέον η στάση τους απέναντι στα μαθήματα της Οικονομικής επιστήμης μετά από την εμπλοκή τους με αντίστοιχες δραστηριότητες.

Σχήμα 15: Στάση απέναντι στην εκπαιδευτική ψηφιακή τεχνολογία

Σχήμα 16: Στάση απέναντι στην εκπαιδευτική χρήση μέσω κοινωνικής δικτύωσης

Σχήμα 15: Στάση απέναντι στα μαθήματα της Οικονομικής Επιστήμης

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν η διενέργεια ψηφιακού μαθήματος το οποίο φιλοξενήθηκε σε πλατφόρμα με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου ώστε να διερευνηθεί εκπαιδευτική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η επιρροή της σε μαθήματα της Οικονομικής επιστήμης.

Βάσει της αξιολόγησης του ψηφιακού μαθήματος από τους μαθητές και των ερευνητικών δεδομένων όπου και συλλέχθηκαν είναι αξιοσημείωτο πως τα ευρήματα είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Κατά την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων έγινε σαφές πως οι μαθητές είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κυρίως για προσωπική χρήση. Η εκπαιδευτική χρήση αυτών είναι σχεδόν άγνωστη προς τους μαθητές, όμως παρά το γεγονός αυτό η εμπειρία των μαθητών από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική προσέγγιση είναι θετική. Οι μαθητές καλλιέργησαν δεξιότητες τόσο στον χειρισμό της πλατφόρμας όσο και κοινωνικές δεξιότητες μέσω της συνεργασίας τους με άλλους μαθητές. Παράλληλα βελτίωσαν τις στάσεις και τις απόψεις τους τόσο απέναντι στα κοινωνικά δίκτυα όσο και στην Οικονομική επιστήμη.

Εν κατακλείδι, η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης φαίνεται να έχει θετική επιρροή και στη διδακτική της της Οικονομικής επιστήμης. Ο συνδυασμός του κατάλληλου ψηφιακού εργαλείου και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης που προσφέρει δημιουργεί ένα ευχάριστο και φιλικό περιβάλλον περιέχοντας στο μαθητή κίνητρα για μάθηση.

Δημιουργία εκπαιδευτικής πλατφόρμας με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου για την εκμάθηση μαθημάτων της Οικονομικής Επιστήμης στη μέση εκπαίδευση

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1	Χρονοδιάγραμμα έρευνας
-----------	------------------------

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1	Γενική αρχιτεκτονική συστήματος
Εικόνα 2	Αρχική οθόνη
Εικόνα 3	Οδηγός μελέτης
Εικόνα 4	Οδηγός μελέτης
Εικόνα 5	Οδηγός μελέτης
Εικόνα 6	Εκπαιδευτικό υλικό
Εικόνα 7	Υλικό αυτοαξιολόγησης
Εικόνα 8	Υλικό δραστηριοτήτων
Εικόνα 9	Ανάθεση τελικής εργασίας
Εικόνα 10	Προφίλ χρήστη
Εικόνα 11	Χρήστες λογισμικού
Εικόνα 12	Ομάδες εργασίας
Εικόνα 13	Κατάσταση ειδοποιήσεων
Εικόνα 14	Αλληλεπίδραση μέσω comment & like

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1	Χρόνος ημερήσιας μελέτης
Σχήμα 2	Χρόνος ημερήσιας περιήγησης στο διαδίκτυο
Σχήμα 3	Χρόνος ημερήσιας χρήσης μέσω κοινωνικής δικτύωσης
Σχήμα 4	Σκοπός χρήσης μέσω κοινωνικής δικτύωσης
Σχήμα 5	Φιλικότητα περιβάλλοντος εργασίας
Σχήμα 6	Χαρακτηριστικά περιβάλλοντος εργασίας
Σχήμα 7	Πλαίσιο χρήσης και στόχοι λογισμικού
Σχήμα 8	Χρησιμότητα λογισμικού
Σχήμα 9	Αλληλεπίδραση με το σύστημα
Σχήμα 10	Γνώσεις και δεξιότητες χρήσης λογισμικού
Σχήμα 11	Χαρακτηριστικά λογισμικού για αλληλεπίδραση με άλλους χρήστες
Σχήμα 12	Αποτίμηση συνεργασίας
Σχήμα 13	Κατανόηση γνωστικού αντικειμένου
Σχήμα 14	Ανάληψη πρωτοβουλίας και απόκτηση ενεργητικότερου ρόλου στη μαθησιακή διαδικασία
Σχήμα 15	Στάση απέναντι στην εκπαιδευτική ψηφιακή τεχνολογία
Σχήμα 16	Στάση απέναντι στην εκπαιδευτική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
Σχήμα 17	Στάση απέναντι στα μαθήματα της Οικονομικής επιστήμης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Παράρτημα Ι. Αίτηση συμμετοχής στην έρευνα

Ενημερωτική επιστολή – αποδοχή συμμετοχής

Η παρούσα διπλωματική έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του Διιδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών “ Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Εκπαιδευτική Πράξη”.

Στα πλαίσια της έρευνας οι συμμετέχοντες θα κατέχουν ρόλο μαθητή και στη συνέχεια αξιολογητή σε ένα ψηφιακό μάθημα με χαρακτηριστικά κοινωνικού δικτύου και περιεχόμενο σχετικό με την Οικονομική Επιστήμη.

Η ανωνυμία των συμμετεχόντων πρόκειται να διατηρηθεί κατά την παρουσίαση της έρευνας για ακαδημαϊκούς σκοπούς ενώ οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να αποχωρήσουν από την έρευνα οποιαδήποτε στιγμή το θελήσουν οι ίδιοι.

Η έγκρισή σας για συμμετοχή στην έρευνα είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων

Ονοματεπώνυμο

Υπογραφή

Η μελέτη περιελάμβανε την ανάλυση δεδομένων που ελήφθη από έρευνα βάσει εθελοντικής συμμετοχής των ατόμων, όπου τα δεδομένα ανωνυμοποιήθηκαν καταλλήλως. Η έρευνα δεν παρουσιάζει κίνδυνο βλάβης στα άτομα. Συγκατάθεση ελήφθη από όλα τα άτομα που συμμετείχαν στη μελέτη τη στιγμή της αρχικής συλλογής δεδομένων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Παράρτημα II. Ερωτηματολόγιο έρευνας

Αξιολόγηση ψηφιακού μαθήματος Αρχές Marketing

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών "Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Εκπαιδευτική Πράξη".

Έχοντας ολοκληρώσει το ψηφιακό μας μάθημα στην πλατφόρμα WordPress σας καλώ να το αξιολογήσετε ως προς το περιβάλλον εργασίας, την αλληλεπίδρασή σας με το σύστημα, την αλληλεπίδρασή σας με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους και τα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι ερωτήσεις επταβάθμιας κλίμακας απαντώνται ως εξής:

1: Διαφωνώ απόλυτα, 2: Διαφωνώ λίγο, 3: Διαφωνώ, 4: Ουδέτερη στάση, 5: Συμφωνώ, 6: Συμφωνώ πολύ, 7: Συμφωνώ απόλυτα.

Παράλληλα θα κληθείτε να απαντήσετε σε μερικές διερευνητικές ερωτήσεις σχετικά με τη στάση σας απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Οι απαντήσεις σας θα παραμείνουν ανώνυμες!

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή και το χρόνο σας!!

* Required

1.

Φύλο *

Άρρεν

Θήλυ

2.

Πόσες ώρες ημερησίως αφιερώνετε για την μελέτη των σχολικών σας μαθημάτων; *

Mark only one oval.

Μία ώρα

Δύο ώρες

Τρεις - Τέσσερις ώρες

Περισσότερες από τέσσερις ώρες

3.

Πόσες ώρες ημερησίως αφιερώνετε κατά την περιήγησή σας στο διαδίκτυο; *

Mark only one oval.

Μία ώρα

Δύο ώρες

Τρεις - Τέσσερις ώρες

Περισσότερες από τέσσερις ώρες

4.

Κατά την περιήγησή σας στο διαδίκτυο πόσες ώρες χρησιμοποιείτε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; *

Mark only one oval.

Μία ώρα

Δύο ώρες

Τρεις - Τέσσερις ώρες

Περισσότερες από τέσσερις ώρες

5.

Για ποιο λόγο χρησιμοποιείτε κυρίως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; *

Επαγγελματική χρήση

Εκπαιδευτική χρήση

Προσωπική χρήση (επικοινωνία, διασκέδαση)

6.
Το περιβάλλον εργασίας του λογισμικού είναι εύχρηστο και φιλικό προς το χρήστη. *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

7.

Τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος εργασίας (χρώματα, εικόνες, γραμματοσειρά) κατέστησαν την μαθησιακή διαδικασία περισσότερο ευχάριστη. *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

8.

Οι στόχοι και το πλαίσιο χρήσης του λογισμικού ήταν σαφώς διατυπωμένοι. *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

9.

Το λογισμικό WordPress ήταν χρήσιμο για το μάθημα Αρχές Μάρκετινγκ. *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

10.

Η αλληλεπίδρασή σας με το σύστημα ήταν ευχάριστη *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

11.

Οι γνώσεις και οι δεξιότητές σας βελτιώθηκαν με την ολοκλήρωση του ψηφιακού μαθήματος (Αλληλεπίδραση με το σύστημα) *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

12.

Τα χαρακτηριστικά του συστήματος ευνοούσαν την αλληλεπίδραση με άλλους χρήστες.
*

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

13.

Η συνεργασία σας με τους άλλους χρήστες ήταν ευχάριστη και ενδιαφέρουσα. *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

14.

Η αλληλεπίδραση με τους άλλους χρήστες συνέβαλε στη βαθύτερη κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

15.

Η αλληλεπίδραση με τους άλλους χρήστες σας ώθησε στο να είστε περισσότερο ενεργητικοί και να αναλαμβάνετε πρωτοβουλίες για το καλό της ομάδας *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

16.

Η στάση σας απέναντι στη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας για εκπαιδευτικούς λόγους βελτιώθηκε. *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

17.

Η στάση σας απέναντι στα κοινωνικά δίκτυα για εκπαιδευτική χρήση βελτιώθηκε. *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

18.

Η στάση σας απέναντι στα μαθήματα της Οικονομικής επιστήμης βελτιώθηκε *

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

This content is neither created nor endorsed by Google.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Al-Bahrani, A., Patel, D., Sheridan, B. (2015). Engaging Students Using Social Media: The Students' Perspective. *International Review of Economics Education*. 19. 10.1016/j.iree.2015.06.001.
- Anastasiades, P. S., & Kotsidis, K. (2013). The Challenges of Web 2.0 for Education in Greece: A Review of the Literature. *International Journal of Web-Based Learning and Teaching Technologies (IJWLTT)*, 8(4), 19-33. Retrieved February 13, 2021 from https://econpapers.repec.org/article/iggjwltt0/v_3a8_3ay_3a2013_3ai_3a4_3ap_3a19-33.htm
- Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. Bristol: JISC. Retrieved March 4, 2021, from <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701b.pdf>
- Bard, M. (2010). 15 Categories of Social Media. Retrieved March 4, 2021, from <http://www.mirnabard.com/2010/02/15-categories-of-social-media/>.
- Bloom B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York: David McKay Co Inc. Retrieved March 4, 2021, from
- Bruner, J. S. (1960). *The Process of education*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press. Retrieved March 4, 2021, from <https://mde.biologia.gr/amigi/wp-content/uploads/sites/2/2016/03/The-Process-of-Education-Bruner.pdf>
- Bruner, J. S. (1961). The act of discovery. *Harvard Educational Review*, 31(1), 21-32. Retrieved March 4, 2021, from <https://psycnet.apa.org/record/1962-00777-001>
- Bruner, J. S. (1978). The role of dialogue in language acquisition. In A. Sinclair, R. J. Jarvella and W. J.M. Levelt (eds.) *the Child's Concept of Language*. New York: Springer-Verlag. Retrieved March 4, 2021, from [https://www.scirp.org/\(S\(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1412277](https://www.scirp.org/(S(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1412277)
- Bruner, J. S. (1986). *Actual Minds, Possible Worlds*. Cambridge, MA: Harvard University Press. Retrieved March 4, 2021, from <https://academic.oup.com/ajj/article-abstract/33/1/241/101912>
- Bruns, A. (2008). The Future Is User-Led: The Path towards Widespread Produsage. *Fibreculture Journal*. 11. Retrieved January 29, 2021, from <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Future-Is-User-Led%3A-The-Path-towards-Widespread-Bruns/273d34fe79974f8af32969469030cb62a78f1701>
- Diyana, J., Norasykin, Z., Hasnah, M., Zaleha, A. & Baharuddin, A. (2017). LEARNING THROUGH SOCIAL MEDIA: STUDENTS' PERCEPTION. *Man in India*. 97. 23-273. Retrieved January 29, 2021 from https://www.researchgate.net/publication/320892749_LEARNING_THROUGH_SOCIAL_MEDIA_STUDENTS'_PERCEPTIONhttps://www.researchgate.net/publication/320892749_LEARNING_THROUGH_SOCIAL_MEDIA_STUDENTS'_PERCEPTION
- Espinosa, K., Troussas, C., Caro, J., & Virvou, M. (2013). Language Learning Assisted by Group Profiling in Social Networks. *International Journal of Emerging Technologies in learning (iJET)*. 8. 35. 10.3991/ijet.v8i3.2684.
- Farajollahi, M., Zarifsanaiey, N. (2012). Distance Teaching and Learning in Higher Education: A Conceptual Model. 10.5772/35321. Retrieved February 6, 2021, from

https://www.researchgate.net/publication/221929043_Distance_Teaching_and_Learning_in_Higher_Education_A_Conceptual_Model

- Giannakas, F., Troussas, C., Voyiatzis, I. & Sgouropoulou, C., (2021). A deep learning classification framework for early prediction of team-based academic performance, *Applied Soft Computing*, Volume 106, 2021, 107355, ISSN 1568-4946, <https://doi.org/10.1016/j.asoc.2021.107355>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1568494621002787>)
- Hwang, G.J., Yin, P.Y., Hwang, C.W., & Tsai, C.C. (2008). An enhanced genetic approach to composing cooperative learning groups for multiple grouping criteria. *Educational Technology and Society*, 11(1), 148–167. Retrieved January 29, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/220374288_An_Enhanced_Genetic_Approach_to_Composing_Cooperative_Learning_Groups_for_Multiple_Grouping_Criteria
- Kaplan, A. & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53, 1, 59–68. Retrieved January 8, 2021, from <http://dx.doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Kentnor, H., (2015). Distance Education and the Evolution of Online Learning in the United States, *Curriculum and Teaching Dialogue*, University of Denver. Retrieved January 9, 2021, from https://digitalcommons.du.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1026&context=law_fac_pub
- Krouska, A., Troussas C., & Sgouropoulou, C. (2020). Usability and Educational Affordance of Web 2.0 tools from Teachers' Perspectives. In *24th Pan-Hellenic Conference on Informatics (PCI 2020), November 20-22, 2020, Athens, Greece*. ACM, New York, NY, USA, <https://doi.org/10.1145/3437120.3437286>
- Krouska, A., Troussas, C. and Sgouropoulou, C. 2019. Fuzzy Logic for Refining the Evaluation of Learners' Performance in Online Engineering Education. *European Journal of Engineering and Technology Research*. 4, 6 (Jun. 2019), 50-56. DOI:<https://doi.org/10.24018/ejers.2019.4.6.1369>.
- Krouska, A., Troussas, C., & Sgouropoulou, C. (2020). A Personalized Brain-Based Quiz Game for Improving Students' Cognitive Functions. 10.1007/978-3-030-60735-7_11. Retrieved March 21, 2021 from https://www.researchgate.net/publication/344890334_A_Personalized_Brain-Based_Quiz_Game_for_Improving_Students%27_Cognitive_Functions
- O' Reilly, T. (2005). What is Web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software. Retrieved on January 9, 2021, from <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-Web-20.htm>
- Ophus, J., Abbitt, J. (2009). Exploring the Potential Perceptions of Social Networking Systems in University Courses. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching* Vol.5, No.4. Retrieved February 6, 2021, from http://jolt.merlot.org/vol5no4/ophus_1209.htm
- Owyang, J. K. (2009). The Future of the Social Web: In Five Eras Forrester Research. Retrieved March 4, 2021, from http://blogs.forrester.com/jeremiah_k_owyang/09-04-27-future_social_web_five_eras.
- Papakostas, C., Troussas, C., Krouska, A., & Sgouropoulou, C. (2021). Measuring User Experience, Usability and Interactivity of a Personalized Mobile Augmented Reality Training System. *Sensors*, 21(11), 3888. doi:10.3390/s21113888

- Perraton, H., (1988). A theory for distance education. In Distance education: International perspectives, ed. D. Sewart, D. Keegan, and B. Holmberg, 34-45. New York: Routledge. Retrieved January 29, 2021, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED298355.pdf>
- Piaget, J. (1928). The Child's Conception of the World. London: Routledge and Kegan Paul. Retrieved March 2, 2021, from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/icd.719>
- Sakkir, Geminastiti & Rahman, Qashas & Salija, Kisman. (2016). Students' Perception on Social Media in Writing Class at STKIP Muhammadiyah Rappang, Indonesia. International Journal of English Linguistics. 6. 170. 10.5539/ijel.v6n3p170.
- Troussas, C., Krouska, A., Giannakas, F., Sgouropoulou C., & Voyiatzis, I. (2020). Redesigning teaching strategies through an information filtering system. In *24th Pan-Hellenic Conference on Informatics (PCI 2020), November 20-22, 2020, Athens, Greece*. ACM, New York, NY, USA, <https://doi.org/10.1145/3437120.3437287>
- Troussas, C., Giannakas, F., Sgouropoulou, C., & Voyiatzis, I. (2020). Collaborative activities recommendation based on students' collaborative learning styles using ANN and WSM, Interactive Learning Environments, DOI: [10.1080/10494820.2020.1761835](https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1761835)
- Troussas, C., Krouska, A. & Sgouropoulou, C. Impact of social networking for advancing learners' knowledge in E-learning environments. *Educ Inf Technol* (2021). <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10483-6>
- Troussas, C., Krouska, A., & Sgouropoulou, C. (2020). Collaboration and fuzzy-modeled personalization for mobile game-based learning in higher education, *Computers & Education*, Volume 144, 2020, 103698, ISSN 0360-1315, <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103698>
- Troussas, C., Krouska, A., & Sgouropoulou, C. (2020). Dynamic Detection of Learning Modalities Using Fuzzy Logic in Students' Interaction Activities. 10.1007/978-3-030-49663-0_24.
- Troussas, C., Krouska, A., & Sgouropoulou, C. (2020). Towards a Reference Model to Ensure the Quality of Massive Open Online Courses and E-Learning. 10.1007/978-3-030-60735-7_18.
- Troussas, C., Krouska, A., Sgouropoulou, C., & Voyiatzis, I. (2020). Ensemble Learning Using Fuzzy Weights to Improve Learning Style Identification for Adapted Instructional Routines. *Entropy*, 22(7), 735. doi:10.3390/e22070735
- Troussas, C., Krouska, A., Alepis E. & Virvou, M., (2021). Intelligent and adaptive tutoring through a social network for higher education, *New Review of Hypermedia and Multimedia*, DOI: 10.1080/13614568.2021.1908436
- Tur, G. & Marn, V. (2015). Enhancing learning with the social media: student teachers' perceptions on Twitter in a debate activity. *Journal of New Approaches in Educational Research (NAER Journal)*, 4(1), 46-53. University of Alicante. Retrieved June 11, 2021 from <https://www.learntechlib.org/p/150691/>.
- Wiid, Jan & Cant, Michael & Nell, Corinne. (2013). Open Distance Learning Students Perception of the Use of Social Media Networking Systems as an Educational Tool. *International Business & Economics Research Journal (IBER)*. 12. 867. 10.19030/iber.v12i8.7985. Retrieved April 4, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/297897640_Open_Distance_Learning_Students_Perception_Of_The_Use_Of_Social_Media_Networking_Systems_As_An_Educational_Tool

- Zhang, J. (2010). Social media and distance education. Retrieved March 4, 2021 from <http://deoracle.org/online-pedagogy/emerging-technologies/social-media-and-distance-education.html?PHPSESSID=adb9b0c9f094d0d923de6f3b3f65ef7a>.
- Αναστασιάδης, Π. (2014). Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ελληνόγλωσση διαπολιτισμική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Διασπορά». Στο Χατζηδάκη Α, Σπαντιδάκης Γ, Αναστασιάδης Π (Επ.), Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση και Ηλεκτρονική Μάθηση στη Διασπορά-Σχεδιασμός και Ανάπτυξη ενός διαδικτυακού μαθησιακού περιβάλλοντος(σελ. 267-317).Ρέθυμνο: ΕΔΙΑΜΜΕ. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2021 από <file:///C:/Users/User/Downloads/9809-18832-1-PB.pdf>
- Μουζάκης,Χ. (2006). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων -Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής. Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2021 από <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/2532/782.pdf>
- Παπαδημητρίου, Σοφία & Λιοναράκης, Αντώνης. (2010). Ο Ρόλος του Καθηγητή - Συμβούλου και η ανάπτυξη μηχανισμού υποστήριξής του στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία. 6. 10.12681/jode.9754. Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2021 από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9754>
- Χαρτοφύλακα, Α.Μ. (2011).Η διασφάλιση ποιότητας στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, διαμόρφωση κριτηρίων ποιότητας περιεχομένου(Διδακτορική Διατριβή). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2021 από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/28372>